



VINNOVA RAPPORT
VR 2007:08

SWEDISH INNOVATION JOURNALISM FELLOWSHIPS

- en utvärdering

HANS BERGSTRÖM & JAN-OLOV JOHANSSON

Titel: Swedish Innovation Journalism Fellowships - en utvärdering
Författare : Hans Bergström & Jan-Olov Johansson
Serie: VINNOVA Rapport VR 2007:08
ISBN: 978-91-85084-90-6
ISSN: 1650-3104
Utgiven: Juni 2007
Utgivare: VINNOVA - Verket för Innovatonssystem
VINNOVA Diariernr: 2006-01793

VINNOVAs uppgift är att *främja hållbar tillväxt* genom finansiering av *behovsmotiverad forskning* och utveckling av *effektiva innovationssystem*.

Genom sitt arbete ska VINNOVA tydligt bidra till att Sverige utvecklas till ett ledande tillväxtland.

I serien VINNOVA Rapport publiceras externt framtagna rapporter, delrapporter, kunskapssammanställningar, synteser, översikter och strategiskt viktiga arbeten från program och projekt som fått anslag av VINNOVA.

Forskning och innovation för hållbar tillväxt.

I VINNOVAs publikationsserier redovisar bland andra forskare, utredare och analytiker sina projekt. Publiceringen innebär inte att VINNOVA tar ställning till framförda åsikter, slutsatser och resultat. Undantag är publikationsserien VINNOVA Policy som återger VINNOVAs synpunkter och ställningstaganden.

VINNOVAs publikationer finns att beställa, läsa och ladda ner via www.VINNOVA.se. Tryckta utgåvor av VINNOVA Analys, Forum och Rapport säljs via Fritzes, www.fritzes.se, tel 08-690 91 90, fax 08-690 91 91 eller order.fritzes@nj.se

VINNOVA's publications are published at www.VINNOVA.se

Swedish Innovation Journalism Fellowships

- en utvärdering

av

Hans Bergström
&
Jan-Olov Johansson

överlämnad till VINNOVAs ledning 22 februari 2007

Förord

VINNOVA genomför ett program för innovationsjournalistik, kallat Swedish Innovation Journalism Fellowships. Programmet, som inleddes 2003, genomförs i samarbete med Stanforduniversitetet. I programmet ingår att ge svenska journalister möjlighet att arbeta vid större amerikanska tidningsredaktioner. Tre programetapper (utlysningar) har slutförts. Cirka 6 svenska journalister har medverkat i varje etapp. Information om programmet finns på www.innovationjournalism.org

Det mål som formulerats för programmet är 'att förstärka innovationssystemen genom att förstärka informationsflödet inom systemen, samt mellan innovationssystemen och relevanta delar av omvärlden. Detta görs genom att satsa på kompetensen hos innovationsjournalister, de som har satt som sin uppgift att sprida information, väcka debatt, kritiskt granska aktörer och verksamheter samt mynta begrepp'.

Programmet har en pionjärroll. Erfarenheterna av VINNOVAs program har lett till att liknande program initierats i Finland, Slovenien och Pakistan.

Den utvärdering som VINNOVA låtit genomföra har som främsta syfte att underbygga VINNOVAs beslut om fortsatta prioriteringar. De mål som formulerades i uppdraget var:

- att dokumentera vad som hittills uppnåtts med programmet,
- att värdera de effekter som programmet hittills har åstadkommit, resp kan förväntas uppstå i ett längre tidsperspektiv,
- att ge underlag för beslut om en ev fortsättning av programmet.

Utvärderingen har utförts av två särskilt erfarna och kompetenta journalister, Hans Bergström, bl a tidigare chefsredaktör vid DN och Jan-Olov Johansson, producent vid Sveriges Radio.

Vi vill här tacka utvärderarna för ett väl genomfört arbete och också alla dem som bidragit till analysen genom att medverka vid intervjuer och på annat sätt. Ett tack riktas också till Peter Kempinski FBA för värdefull hjälp att ställa samman underlag, arrangera workshops m m.

Synpunkter med anledning av utvärderingen välkomnas och kan lämnas till undertecknad eller till Torbjörn Winqvist, som hållit i utvärderingsprojektet från VINNOVAs sida.

VINNOVA i juni 2007

Sven-Gunnar Edlund
Direktör Aktörsavdelningen

Innehåll

Utvärdering av VINNOVAs journalistprogram – Swedish Innovation Journalism Fellowships	4
I. Swedish Innovation Journalism Fellowships.....	7
a) Är VINNOVAs insats legitim?	7
b) Behövs VINNOVAs insats för bättre journalistik kring innovationer?	13
c) Är urvalet av redaktioner och journalister gott?	15
Antal sökande	17
d) Är Stanford rätt miljö att basera programmet i?	17
e) Fungerar utformningen av programmet?	19
f) Har programmet fått avsedd effekt?	22
Sammanfattande bedömning av ”Swedish Innovation Journalism Fellowships”	24
a) Programmet måste få en större rekryteringsbas och fler ansökningar än i dag	26
b) Programmet bör ha som huvudinriktning ”vidareutbildning om innovationer för journalister”	28
c) VINNOVA måste bestämma sig för om det är VINNOVAs program eller ett program som VINNOVA stödjer.....	30
II. Andra insatser från VINNOVA för att främja kunnig journalistik kring innovationer	32
Bilaga Sammanfattning av deltagarenkät, som led i utvärderingen av VINNOVAs program för Innovationsjournalistik	36

Utvärdering av VINNOVAs journalistprogram – Swedish Innovation Journalism Fellowships

Om **programmet**: Kärnan i programmet är att sex svenska journalister, med bakgrund inom teknik- och/eller ekonomibevakning, väljs ut för att under fyra månader arbeta med journalistik kring innovationer på någon amerikansk redaktion (Wall Street Journal, Fortune, San Francisco Chronicle m.fl.). Programmet utlyses varje höst, första gången hösten 2003. Ett särskilt programråd, med Mats Svegfors som ordförande, selekterar bland de sökande. De utvalda ersätts för kostnader upp till 400 000 kronor. Vistelsen i USA inleds med en veckas konferens på Stanford University kring ”innovation journalism”. Återsamling sker i form av en ny konferens på Stanford mot slutet av de fyra månaderna. Vid denna ventileras bland annat de uppsatser som var och en av deltagarna ska ha skrivit i ämnet ”innovation journalism”. Som ett led i att skapa ett ”community” upprättas också ett forum på nätet för utbyte av erfarenheter och synpunkter. Uppföljande samling sker i Sverige efter hemkomsten.

Programmets inspiratör, entreprenör och drivande kraft är fil dr David Nordfors, disputerad i molekylär kvantfysik på Uppsala Universitet. Efter att ha varit verksam med program för IT-lärande på KK-stiftelsen och en kortare tid vetenskapsredaktör på tidskriften Datateknik kom David Nordfors till VINNOVA, som särskild rådgivare till GD. Programmet är i alla led David Nordfors skapelse. Han tog initiativet till det. Han har utvecklat idéerna för ”innovation journalism” som ett eget journalistiskt bevakningsområde, ”beat” på journalistspråk. Han har i praktiken själv rekryterat medlemmarna till programrådet. Han leder programmet från Stanford och har byggt nätverket av amerikanska kontakter, bl a med medier villiga att vara värdar för svenska journalister på området. Han organiserar och leder samlingarna på Stanford. Han har varit mycket aktiv för att ”innovation journalism” ska bli en akademisk disciplin, eller i vart fall en ny viktig del av den vetenskapliga analysen av kommunikationsprocessers betydelse för innovationer (se t ex Nordfors, red, *Innovation Journalism: Towards Research on the Interplay of Journalism in Innovation Ecosystems*, paper, May, 2006).

Bästa sättet att förstå programmets syfte är att läsa två grunddokument, skrivna av David Nordfors. Det ena är *The Concept of Innovation Journalism – and a programme for developing it* (VINNOVA Information VI 2003:5). Det andra är *The Swedish Innovation Journalism Initiative and*

Fellowship Program (paper for the second conference on innovation journalism, Stanford 2005). Vi återkommer till dessa grunddokument.

Programmet kostar VINNOVA ca 3,2 miljoner kronor per år, varav 2,4 mkr för de sex stipendierna och ca 800 000 kronor för programomkostnader (konferenser Stanford etc). Därtill kommer ca 1,3 miljoner kronor per år för David Nordfors (lön, sociala avgifter, omkostnader). Hälften av den senare kostnaden bokförs på ett annat konto, då dr Nordfors med sin närvaro i Palo Alto kan vara VINNOVA behjälplig även med andra kontaktuppgifter och nätverksbyggande. Totalkostnaden kan anges till 4-4,5 miljoner kronor per år. Till detta kommer administrativt stöd från VINNOVA i Stockholm.

Om utvärderarna: De båda utvärderarna kombinerar erfarenheter från medier, forskning och Stanford som miljö. Jan-Olov Johansson är agronom och pionjär inom svensk vetenskapsjournalistik, var den som byggde upp Vetenskapsradion och var under många år dess chef. Han tillbringade läsåret 2000-2001 som "visiting fellow" på Stanford Learning Lab (numera SCIL). Hans Bergström är fil dr och docent i statsvetenskap, har varit chefredaktör och ansvarig utgivare på Nerikes Allehanda samt på Dagens Nyheter, var "visiting fellow" på Stanford hösten 2000 samt gästforskare på Harvard våren 2001. Han är ledamot i IVA och dess avdelning XI för utbildning och forskning. Han bor sedan 2003 i USA.

Om utvärderingen: Uppdraget gavs av VINNOVA i juni 2006. I början av augusti sände utvärderarna ut en enkät till de arton deltagarna för programåren 2004, 2005 och 2006. Enkäten följdes upp i september med två längre fokusgruppsamtal, i vilka hälften av deltagarna medverkade. Konsulten Peter Kempinsky har varit administrativt behjälplig med datainsamling och arrangemang. Intervjuer genomfördes under hösten med VINNOVAs ledning, med programrådets ordförande och med David Nordfors. Grundläggande dokument har gått igenom. Under ett besök i Finland tog vi del av vad som görs på området där, bl a från Sitra, samt hade en längre intervju med den drivande kraften bakom program för utveckling av finländsk innovationsjournalistik, Dr Seppo Sisättö. Jan-Olov Johansson deltog i "The Third Conference on Innovation Journalism" på Stanford i april 2006 samt gjorde ytterligare ett arbetsbesök i november 2006 för att träffa David Nordfors, Stig Hagström och andra personer med anknytning till programmet. Karin Markides, numera rektor på Chalmers och tidigare vice GD på VINNOVA, intervjuades i april. Under november-december har Jan-Olov Johansson intervjuat redaktionsledningarna på ledande svenska massmedier rörande deras kännedom om programmet samt deras syn på innovationsjournalistik och på vad sätt VINNOVA skulle kunna hjälpa till att utveckla den. Hans Bergström har med stöd av samtal med professorerna Olof Petersson och Bo Rothstein sökt tydliggöra de legala grunderna och gränserna för vad en statlig myndighet kan/bör göra i förhållande till fria

medier. Under en arbetsvecka i USA har vi summerat våra slutsatser samt skrivit denna rapport.

Vi har kunnat notera att inga sedvanliga skriftliga kursutvärderingar med deltagarna har genomförts under de tre år som programmet pågått. Sådana evalueringar brukar annars kunna tjäna som utmärkta instrument för att utveckla och förändra även utbildningar med betydligt mindre budget än denna. Regelbundna kursutvärderingar från deltagarna ger också VINNOVA en bättre insyn i verksamheten.

Om **uppläggnigen**: Uppdraget till oss var primärt att utvärdera det existerande programmet, "Swedish Innovation Journalism Fellowships". Vi har dock bedömt att vi är till störst nytta för VINNOVA om vi närmar oss frågan från två skilda perspektiv:

- a) Givet det existerande programmet: hur värdefullt är det i förhållande till VINNOVAs mål och, om det behålls, hur kan det förbättras?
- b) Givet VINNOVAs mål: vilka andra insatser kan vi rekommendera?

Ett viktigt skäl till att vi har valt att addera detta andra perspektiv är att det existerande programmet trots allt har mycket begränsad räckvidd. Det når sex journalister per år (enligt uppgift fem år 2007), inga redaktionsledningarna och nästan inga av de medier som har en bred nationell räckvidd i Sverige. Detta program kan inte vara enda eller ens dominerande inslag i vad VINNOVA gör för att systematiskt dela med sig av sin kunskap om innovationsprocesser i svensk och internationell ekonomi samt bidra till bättre mediabevakning av dessa processer.

Vi börjar med det existerande programmet och kommer i våra sammanfattande slutsatser att diskutera även den andra frågan, rörande initiativ som VINNOVA skulle kunna ta utöver "Swedish Innovation Journalism Fellowships".

I. Swedish Innovation Journalism Fellowships

Vi diskuterar här detta program via följande sekvens av frågelogik:

- a) Är VINNOVAs insats legitim?
- b) Om så, behövs den?
- c) Om så, är urvalet av redaktioner och journalister gott?
- d) Om så, är Stanford rätt miljö att basera programmet i?
- e) Om så, fungerar utformningen av programmet?
- f) Har programmet också fått avsedd effekt?

Fråga e) besvaras huvudsakligen med stöd av bedömningen hos dem som har deltagit i programmet under dess tre första år, medan vi för att besvara fråga f) gör en egen vidare bedömning av effekterna. Det är fullt möjligt att deltagarna kan ha uppskattat programmet för sin personliga del, utan att det för den skull har verksamt bidragit till de vidare effekter för den samlade svenska mediemiljön som åsyftats.

Vi tar här frågorna steg för steg.

a) Är VINNOVAs insats legitim?

Med "legitim" menar vi här två aspekter. Dels huruvida det kan anses vara en konstitutionellt godtagbar uppgift för ett statligt verk att via ett särskilt program söka förändra fristående medier. Dels huruvida de ansvariga ledningarna för dessa medier *uppfattar* programmet, med dess betydande statliga subventionering, som acceptabelt för deras journalister att delta i. Båda typerna av legitimitet bildar nödvändiga, men inte tillräckliga, förutsättningar för programmet. VINNOVA måste verka inom ramen för sin roll som statlig myndighet. Och programmet kan bli verkningsfullt endast om ledningarna för fristående medier finner att man kan delta i det utan att riskera sin integritet.

Den första legitimitetsfrågan måste besvaras i relation till demokratisk teori, regeringsformen samt regeringens instruktion till VINNOVA.

Demokratisk teori i en parlamentarisk demokrati av svensk typ bygger på en **styrningskedja**. "All offentlig makt i Sverige utgår från folket." (RF 1:1). "Riksdagen är folkets främsta företrädare." (RF 1:4). "Regeringen styr riket. Den är ansvarig inför riksdagen." (RF 1:6). "Under regeringen lyder justitiekanslern, riksåklagaren, de centrala ämbetsverken och

länsstyrelserna.....” (RF 11:6). Innebörden är att folket i val uttrycker en vilja, efter en fri offentlig debatt i vilken de politiska partierna artikulerat alternativ. Den så utsedda riksdagen bildar grund för val av statsminister och därmed regering. Regeringen styr riket, dvs utgör den exekutiva kraft som bland annat leder utformningen av programmatiska förslag.

Myndigheterna genomför vad riksdag och regering beslutat samt återför, i andra riktningen, information och underlag för prövning av regeringen, på grundval av sin sakkännedom. Redan i första kapitlet av regeringsformen fastslås att myndigheterna ska ”iaktta saklighet och opartiskhet” (RF 1:9).

Det sagda innebär att det inte är myndigheters uppgift att bilda opinion i samhället. Den opinionsformande uppgiften ligger på de politiska partierna, med frihet för det civila samhället – däribland medierna – att också bidra. Myndigheterna fullgör förvaltningsuppgifter som de anförtrotts av regeringen, med lagstöd hos riksdagen. Och de ska göra så med saklighet och opartiskhet.

Mot denna bakgrund har en kritisk diskussion börjat föras från statsvetare rörande tendenser till ideologiproducerande myndigheter (se t ex Bo Rothsteins uppsats ”Från ämbetsverk till ideologiska statsapparater” i Rothstein/Westerhäll (red): *Bortom den starka statens politik*. SNS 2005). Kritiken har främst gällt de nya ombudsmännen - JämO, HOMO, BO, HO och DO – som själva formulerat som en central del av sin uppgift att bilda opinion. Men det finns också en vidare tendens att myndigheter betraktar opinionsbildning för sin sak, egenhändigt definierad, i förhållande till allmänheten som en naturlig och viktig del av sin uppgift. Två fenomen spelar här förmodligen in. Det ena kan sammanfattas med begreppet *det medievidna samhället*. Mediebilden har kommit att få en så stor betydelse att även myndigheter anser sig behöva aktivt delta i kampen om medieuppmärksamhet och mediebild. Det andra fenomenet handlar om vad statsvetare benämner *medelsersättning*. En aktör som inte tycker sig ha klara medel för att förverkliga sina mål tenderar att ersätta verkningsfulla myndighetsåtgärder med opinionsbildning och symbolik (Folkhälsoinstitutet och Ungdomsstyrelsen ger exempel på sådana yttringar).

Alla myndigheter har anledning att tänka igenom sitt agerande i denna delvis nya miljö. Hur frestande det än kan vara att anamma det medievidna samhällets logik, måste myndighetsledningarna vara varse att de har att hålla sig inom det uppdrag som ges av författning och instruktion.

Om vi då går till instruktionen för VINNOVA (SFS 2000:1132), finner vi där klara uttryck för att det kan vara en legitim uppgift för VINNOVA att ha ett aktivt arbete i förhållande till medierna. Verkets grunduppgift, som den formulerats av regeringen i dess förordning med instruktion för VINNOVA, är att ”främja utvecklingen av effektiva svenska innovationssystem inom

verksamhetsområdena teknik, transport, kommunikation och arbetsliv. Med innovationssystem avses nätverk av offentliga och privata aktörer där ny teknik och kunskap produceras, sprids och används.” Denna formulering i första paragrafen följs av följande mening: ”Verket har även till uppgift att kartlägga kunskapsbehov, initiera och finansiera behovsmotiverade forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprojekt, *liksom att verka för att kunskaper sprids och nyttiggörs.*” (vår kursivering). I andra paragrafen anges som en av VINNOVAs mer specifika uppgifter att ”stimulera till kunskapsöverföring och rörlighet mellan olika grupper av aktörer i innovationssystemet”.

VINNOVA har enligt vår bedömning tydligt legalt stöd för att bidra till mediernas förmåga att bevaka frågor kring innovationer och innovationssystem. Medierna har en viktig roll i att sprida kunskap samt främja kännedom och kontakter mellan aktörer i innovationssystemet. Till detta kommer att det är en legitim roll för alla myndigheter att ställa sin sakkunskap till allmänhetens förfogande, däribland via medierna. Detta blir ett problem endast om det brister i saktligheten, vilket i förhållande till medierna också påverkas av om insatsen är kontroversiell eller inte. Om Naturvårdsverket ordnar en kvalificerad grundkurs för journalister i miljö kemi torde det vara oproblemiskt. Om Jämställhetsombudsmannen ordnar en journalistkurs för en viss genusteori, bland 3-4 som är föremål för aktiv och kontroversiell diskussion i den akademiska världen, är det däremot högst tveksamt som myndighetsinsats.

För VINNOVA att bidra med sitt kunnande om innovationssystem, svenska ledande innovationskluster och dylikt torde vara okontroversiellt. Som myndighet bör VINNOVA likväl iaktta försiktighet med att propagera för att fria medier ska välja *en viss form* för att uppmärksamma innovationsfrågor. Det är inte en statlig myndighets legitima uppgift att plädera för hur olika redaktionsledningar ska välja att exakt använda sina redaktionella resurser. Någon redaktion kan ha linjen att allmänna företagsreportrar också ska ha förmåga att behandla FoU i de företag de skriver om. En annan redaktion kan ha valt att ha specialreportrar för teknologibevakning. En tredje redaktion kan ha valt att bredda vetenskapsredaktionens ansvarsområde till att även innefatta teknik och innovationer, kanske utifrån personlig lämplighet hos journalisterna ifråga. Vissa medier är specialinriktade på teknik eller ekonomi, andra är breda allmänmedier. Några kan befinna sig i en svår fas av nedbemanning, som gör att man saknar möjlighet att upprätta nya bevakningsområden för specialreportrar. Andra kan ha valt en annan prioritering, t ex bedömt det som viktigare att kunna behålla och bygga ut nätet av utlandskorrespondenter.

Det är inte statens sak att säga till redaktionsledningar vem som har rätt och vem som har fel i sådana avvägningar. Att ett stort antal myndigheter skulle kunna komma med olika uppfattningar om vilka specialreportrar som ska finnas gör det inte mer rimligt (Skolverket, Folkhälsoinstitutet, Glesbygdsverket och Ungdomsstyrelsen skulle säkerligen ha andra uppfattningar än VINNOVA rörande vilka specialreportrar som är mest angelägna att utse på svenska redaktioner).

Vi ser i det här avseendet ett problem med "Swedish Innovation Journalism Fellowships", som dess grundlinjer har formulerats av David Nordfors. Ansatsen från Nordfors är missionerande. Uppgiften är inte den begränsade att vidareutbilda journalister i den forskning som finns om innovationers betydelse för tillväxten, om teorierna för innovationssystem och om redskap i arbetet med att bevaka FoU och innovationer. "A programme has been designed to develop the concept and test the possibilities for Innovation Journalism as a journalistic discipline, a new reporting 'beat'." (från Nordfors: *The concept of innovation journalism, VINNOVA 2003*). "The basic thrust of the program was to initiate a process where the concept and community of 'innovation journalism' would co-evolve: the concept defining the community and the community developing the concept." (från Nordfors: *The Swedish Innovation Journalism Initiative and Fellowship Program*).

Det handlar här om ett medvetet, genomtänkt och aktivistiskt försök att skapa en ny journalistisk genre, "Innovation Journalism", där deltagarna i programmet inte endast ska få vidareutbildning utan därtill förväntas bidra till utvecklingen av teorin för lansering internationellt av "Innovation Journalism" – även akademiskt – samt bilda en övertygad kärna i medievärlden för en ny typ av journalistik och "community".

Vi har stor respekt och beundran för den entreprenörskraft med vilken David Nordfors har drivit sitt initiativ. Vi kan från vår bakgrund i medievärlden mycket långt även dela hans analys av vad som behövs: "If reporters are to offer a well-founded opinion about whether or not a society or company is heading towards growth, they need a thorough understanding of both technology and business matters" (Nordfors, VINNOVA 2003). Den fråga vi ställer är var gränserna går för en **myndighets** roll. **Är journalistprogrammet David Nordfors' program, som fått stöd av VINNOVA, eller är det VINNOVAs program, med David Nordfors som handläggare?** Detta tycks oss oklart.

Många av deltagarna i programmet har upplevt detta som en konflikt i perspektiv mellan deras förväntningar på programmet och programledarens uppfattning av sin mission. Journalisterna har förväntat sig en vidareutbildning, inte att vara aktörer för att utveckla en akademisk disciplin

eller en ny genre. ”Det borde vara kunskap om innovationer för journalister, inte utbildning av ’innovationsjournalister’.”, löd en formulering från första fokusgruppen. ”Vi är inga forskare”, ”Journalistik är ett hantverk”.

Tveksamheten kommer till uttryck också i enkäten, där bara 2 av 16 svarar ”mycket bra” på frågan hur väl begreppet ”innovationsjournalistik” täcker vad de arbetar med. En rundringning bland en rad större tidningsredaktioner i Sverige visar att det endast är redaktionsledningen för tidskriften Ny Teknik som identifierar sig med begreppet.

Varken deltagarna eller vi som utvärderare vill hävda att skillnaden i uppfattning om vad programmet är till för har varit något stort problem i realiteten. Drivande reportrar är inte så aningslösa att de inte ser missionerande avsikter. De är heller inte så sköra att de inte kan tala för sig. Deltagarnas möten med David Nordfors övertygelser och energi har utmanat till diskussion på ett sätt som kan ha varit befruktande. Hellre en ledare som utmanar än en som är passiv eller ointressant.

Men det är en dominerande uppfattning bland deltagarna och på redaktioner, i den mån kunskap alls finns om programmet, att det är ”David Nordfors projekt”, snarare än VINNOVAs. Många deltagare hade också önskat att få mer kunskap om innovationssystem och tillväxtteorier, snarare än pekpinna om hur de ska bedriva sin journalistik.

Det kan här vara intressant att jämföra med hur motsvarande program i Finland har formulerats. Drivande för att introducera ”innovationsjournalistik” i Finland har varit Dr Seppo Sisättö, i samarbete med Tekes. Dr Sisättö har en gedigen mediabakgrund, bland annat som entreprenör inom fri television. Under sex månader på Stanford som Fulbright-stipendiat kom Dr Sisättö i kontakt med David Nordfors. Från deras samarbete följde att Sitra, under ledning av Esko Aho, gick in och finansierade administrativa kostnader för att upprätta ett stipendiesystem för att även några finska journalister ska kunna delta i det program David Nordfors startat.

De finska insatserna, som också har flera andra element, utgår från följande programbas:

Innovation has become a key competitive factor for companies, regions and nations operating in a global economy. As research and the related product development are moving the cornerstones of national economies within innovation economies, monitoring and communicating the progress in innovation activities have received a whole new meaning. The role of the media in instigating innovation in society and decision-making promoting innovativeness has continuously

grown in importance. Questions of innovation are, however, a relatively new field for the media. Developing innovation journalism aims to improve the media's preparedness to discuss questions related to innovation.

*In a situation where rapid change has become one of the constant characteristics of societies, innovation journalism emphasizes the need for futures knowledge in the media. We need to be able to identify the development trends, risks, challenges and opportunities as well as the potential weak signals affecting the future and invite a comprehensive and continuing debate on them. **Top-level reporting on innovation activities is sometimes hindered by the traditional genre boundaries in journalism, which should be questioned. Innovation journalism cannot be a separate segment in journalism. Rather it is a new perspective, which relates to all media activities.** (Vår halvfetning, hela texten kan läsas på www.sitra.fi/en/programmes/innovation/projects)*

Om VINNOVA fortsätter att ha program för innovationsjournalistik i sin regi, föreslår vi att verket anammar den finländska ansatsen: att det handlar om att hjälpa till att vidareutbilda journalister i ämnet innovationer och innovationssystem, inte primärt om att bygga en ny kår med namnet ”innovationsjournalister”. En sådan förändring bör också få följder för programuppläggningsen, som vi ska återkomma till. Programmet bör inledas, redan i Sverige, med en gedigen genomgång av tillväxtteorier, vad som menas med ”innovationer” och ”innovationssystem” och varför dessa har blivit viktigare i den moderna ekonomin. Vi kan heller inte se att det hör till VINNOVAs prioriterade uppgifter att starta en ny forskningsdisciplin omkring ”innovationsjournalistik”.

Den andra legitimitetsfrågan, huruvida VINNOVA har acceptans från redaktionsledningarna för sin insats, kan behandlas betydligt kortare. Vår rundringning visar att redaktionella ledningar i huvudsak inte uppfattar det som ett problem att ett statligt verk finansierar stipendier och vidareutbildning på sitt ansvarsområde. ”Journalistutbildningen är ju statlig”, som redaktionschefen på en större redaktion uttryckte det. Även om breda nationella medier har varit dåligt representerade i programmet, har det dock förekommit ansökningar från journalister på Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Dagens Industri. Dessa ansökningar har haft aktiv tillstyrkan från de redaktionella ledningarna, i enlighet med villkoren från VINNOVA.

Graden av acceptans förvånar oss. Här finns dock frågor kring integritet och oberoende i förhållande till den offentliga makten. Är det lämpligt att journalister på innovationsområdet tar emot stipendier på 400 000 kronor

från VINNOVA, det statliga verk för innovationsstöd som de kan ha störst anledning att kritiskt bevaka framöver? Borde inte medierna själva finansiera vidareutbildning för sina journalister, i stället för att ta emot riktade statsstöd för den? Är det inte ett problem för en redaktionslednings självständighet om statliga verk aktivt arbetar för att de ska inrätta vissa specialreportertjänster och söker främja detta via ”indoktrinering” av reportrar att definiera journalistiska ”beats” på ett visst sätt, kanske rentav i konflikt med sin redaktionsledning?

Den ende som till oss aktivt uttryckt sådana principiella farhågor är, intressant nog, programrådets ordförande Mats Svegfors. Som svar på frågan hur han skulle ha agerat som chefredaktör och ansvarig utgivare på Svenska Dagbladet, säger oss Mats Svegfors att han nog skulle ha ansett de principiella invändningarna övervägande tala emot tidningens deltagande i programmet. Det har heller inte inkommit någon ansökan från journalister på public service-företagen Sveriges Radio och Sveriges Television. Sådana ansökningar skulle förmodligen inte passera den interna bedömningen för vad som är principiellt acceptabelt. Med sin mellanställning tycks public service-företagen vara mer känsliga än helt fristående medier för statliga myndigheters inflytande över deras journalistik.

Den svenska traditionen att anse staten god och hederlig spelar säkert in för den generella acceptansen hos redaktionsledningar. Men en annan faktor kan också inverka: att deltagandet mer uppfattas som ett stipendium som en enskild reporter har sökt för sin personliga utveckling än som ett engagemang från tidningen/redaktionen. Vad vi finner i enkätsvaren styrker denna tolkning. Initiativet till ansökan har nästan genomgående kommit från individen, inte från redaktionsledningen. Och den positiva effekten av programmet finns hos reportern personligen, medan den knappast är skönjbar hos redaktionen som helhet. Programmet, i den mån redaktionsledningar alls känner till det, uppfattas på så sätt som ”ofarligt”; det har inte nått fram till nerven av centralt beslutsfattande i det svenska mediasystemet.

b) Behövs VINNOVAs insats för bättre journalistik kring innovationer?

Vårt svar på frågan under a) blev att VINNOVAs insats kan göras legitim. Nästa fråga är då om den behövs. Finns det så stora brister i de svenska mediernas bevakning av frågor kring innovationer och innovationssystem att VINNOVA har anledning att söka göra något åt dem?

Frågan sönderfaller i två delar:

- Finns det stora brister i mediebevakningen på området?

- Saknas det anledning tro att medierna själva löser dem?

Vårt svar är ”ja” på båda dessa frågor. Vi grundar detta svar på omfattande egen närkännedom om olika delar av det svenska mediasystemet.

Vetenskapsjournalistiken har fått ett starkt genomslag i tunga svenska medier, främst som följd av att den möter stort intresse från läsare, lyssnare och tittare. Men den fokuserar på tidiga upptäckter, inte på innovationer. Bevakningsområdets framväxt har för övrigt skett under stort motstånd från redan etablerade journalistiska fält, vilket man bör vara medveten om när man försöker lansera ytterligare nya avdelningar.

Ekonomijournalistiken har likaså växt. Men den domineras av börsbevakning, privatekonomi och skandaler (”affärer” kring bonusar, företagsledning o dyl). Den ägnar föga intresse åt vad företag faktiskt arbetar med (Hur ser Astras svenska forskningsportfölj ut, sedan Exanta och Iressa misslyckats, och vad kan det få för konsekvenser för Mölndal och Södertälje? Vad talar för och emot att Ericsson ska ge sig in på software?). Om föga intresse ägnas FoU och innovationer i de stora företagen, är journalistiken nästan obefintlig kring innovationer i de små, liksom kring analyser av kluster och miljöer för svenska innovationer.

Teknikjournalistik finns i form av specialtidskrifter, men domineras här - och än mer i allmänmedierna - av presentation av nya ”prylar”. Analysen av uppfinningar som del av ett system för att bygga marknadvärde och förädlingsvärde saknas nästan helt. Några tidskrifter, som Ny Teknik och Biotech Sweden, bildar undantag. Ett undantag kan också vara delar av motorbevakningen, som sköts av mycket insatta specialreportrar i flera dagstidningar och som ibland integrerar teknik, design, FoU och marknadssituation, när tunga svenska företagsintressen berörs.

I en mediemiljö som präglas av nedskärningar, på grund av en intäktskris för traditionella medier, är inte tänkandet inriktat på frågan ”vilka nya specialreportrar ska vi tillsätta för nya, viktiga bevakningsområden av intresse för landets framtid?” Tendensen i allmänmedierna är tvärtom att spara kostnader genom att begränsa specialreportrar till förmån för allmänreportrar samt, i den hårda konkurrensen om uppmärksamhet, att finna lockande läsarintressen – särskilt för ungdomar. Tunga bevakningsområden som gäller landets framtid (EU, utlandskorrespondenter, tillväxtfaktorer som innovationsklimat) kommer långt ner på listan över satsningar. Lägg till denna objektiva situation också de trögheter som ligger i etablerade organisationsgränser (Ekonomiredaktion, Sportredaktion, Familjeredaktion, Lokalredaktion, Nattredaktion, Kulturredaktion etc) och det är uppenbart att ett fält som ”innovationsjournalistik” inte lätt tränger sig fram av sig självt.

I sammanfattning: Bättre bevakning av frågor kring innovationer behövs, eftersom innovationer har blivit viktigare i en värld med allt hårdare konkurrens och snabbare produktcykler. Tillskott från VINNOVA har ett värde, eftersom inget tyder på att medierna i deras nuvarande marknadssituation löser bristen av egen kraft.

c) Är urvalet av redaktioner och journalister gott?

Vårt bestämda intryck efter att ha mött flertalet av dem som fått "Swedish Innovation Journalism Fellowships", är att det rör sig om en väl kvalificerad samling reportrar, med stor vakenhet och ambition. Medianåldern är 39,5 år. Kretsen har många yrkesverksamma år kvar, efter att ha gått igenom programmet, men redan betydande journalistisk erfarenhet (i snitt 10 års arbete i yrket). Se bilagda redovisning av enkätsvaren.

Den kritiska frågan gäller typ av medier som deltagarna kommer ifrån. 14 av 18 deltagare under programmets tre första år har sin bakgrund från en specialtidning, lika fördelat mellan teknik och ekonomi. 4 kommer från allmänmedier. Saknas helt bland deltagarna gör radio, tv, DN, SvD, Dagens Industri, TT och Expressen. Därtill även den ledande tekniktidningen, Ny Teknik.

Enskilda sökande har funnits från DN, SvD och DI och vi finner det något förvånande att programrådet genomgående avvisat deltagare från dessa tre ledande rikstidningar, trots att konkurrensen om platser inte har varit hård (antalet sökande varje år har bara något lite överstigit antal platser). Delvis tycks det ha berott på en snäv definition av "innovation" (t ex uteslutande design), som programrådet bör ha anledning att vidga. Bland de utvalda deltagarna i 2007 års program finns för första gången en deltagare från Ny Teknik, vars nye chefredaktör upphävt tidskriftens tidigare betänkligheter mot att delta. Även Tidningarnas Telegrambyrå, TT, har en deltagare. Detta innebär framsteg.

Hur ska man se på dominansen för specialtidningar? Det torde i stor utsträckning bero på hur man definierar syftet med programmet. Om det viktigaste syftet är att främja kunskap och interaktion inom professionella nätverk, kan säkert tidningar som Elektroniktidningen, Computer Sweden och Biotech Sweden fylla mycket av den rollen – kanske även tidningar med ekonomisk inriktning som Affärsvärlden och Veckans Affärer (dessa båda står för fem av de 18 deltagarna under åren 2004-2006).

Specialtidningar med deltagare i programmet når professionella kretsar, med följande upplagor (officiell TS-statistik för helåret 2005, utom för Biotech Sweden):

Tidningen Entreprenör	66 000 ex
Computer Sweden	52 300
Forskning & Framsteg	42 400
Veckans Affärer	34 200
Affärsvärlden	26 600
Elektroniktidningen	15 500
Biotech Sweden	11 000 (tryckt upplaga)

Som jämförelse kan nämnas att Ny Teknik har 147 500 i upplaga.

Om man däremot även ser det som viktigt att nå en bred krets av intresserad allmänhet, liksom politiker och beslutsfattare i den offentliga sfären, och att höja den allmänna medvetandenivån i Sverige om betydelsen av innovationer och företagsklimat samt realiteterna i den nya globala ekonomin – då är det självfallet en brist om de stora allmänmedierna inte nås av programmet. Någon kan anföra att vi står inför en ny mediasituation, som gör ”traditionella medier” mindre väsentliga i förhållande till webb-tv, bloggar och podsändningar. Enligt vår uppfattning ändrar detta inte inom överskådlig tid betydelsen av en god allmänjournalistik och tyngden hos etablerade massmedier. Dessa är för övrigt bland de främsta i att utnyttja nya distributionskanaler. Behovet av kvalificerade redaktioner för att väl behandla ett komplext ämne som ”innovationssystem” bildar en av grundstenarna till det existerande programmet för innovationsjournalistik. Denna kvalitetsfaktor kan inte ersättas av ett fragmenterat tyckande och bloggande.

En annan brist är att programmet har svårt att nå personer i strategisk position som avdelningschefer, nyhetschefer, redaktionschefer. Detta följer redan av att sådana personer svårigen kan vara borta från sina uppgifter under ett halvår.

Sammanfattningsvis: Det goda är att deltagarna i programmet är engagerade och skickliga journalister med många års yrkesverksamhet kvar. Vi har inte sett någon tendens att redaktionsledare skickar personer de velat bli av med eller journalister som hunnit tröttna. På den problematiska sidan finns att allmänmedier deltagit i liten grad, vidare att personer i strategisk position inom mediasystemet inte nåtts av programmet. Det är självfallet också en svaghet att antalet sökande har varit litet i förhållande till antalet platser (och med tanke på storleken på stipendiet) och inte heller entydigt växande. Några sökande de två senaste åren har tillkommit först efter personliga påstötningar från David Nordfors, efter att det spontana gensvaret under ansökningsomgången visat sig oroande svagt.

Antal sökande

2004 års omgång	10
2005 års omgång	12
2006 års omgång	17
2007 års omgång	8 (sex vid ansökningstidens utgång)

Det låga antalet sökande har självfallet minskat konkurrensen om att få delta i programmet, minskat betydelsen av programrådets urvalsroll samt gjort det svårare att få till stånd en balans och en bredd mellan olika typer av medier.

d) Är Stanford rätt miljö att basera programmet i?

Att programmet hamnade på just Stanford beror även det främst på David Nordfors. Är det då rätt miljö för att förankra ett sådant här projekt? Boende och levnadskostnader i området (även kallat Silicon Valley) är höga. Affärsklimat och livsstil är inte representativa för USA.

Vi har noga övervägt denna fråga och landar i ett ”ja”. Även från deltagarna kommer, enligt enkätsvaren, ett bestämt ja.

Med all respekt för intressant utveckling i andra delar av världen, är USA alltså nummer ett i världen ifråga om högteknologiska innovationer. Genom engelskan och kulturen är det också en förhållandevis lätt miljö för svenska journalister att snabbt komma in i. Journalistiken skiljer sig en del från Sverige – framförallt lägger amerikanska tidningar ner betydligt större resurser på fakta- och textgranskning. Men de professionella kulturerna och arbetsvillkoren är tillräckligt likartade för att svenska reportrar ska kunna smälta in, även vid en så kort arbetsvisit som fyra månader.

Bland tänkbara amerikanska miljöer är Stanford inget dåligt val. En färsk studie från *The Milken Institute* kommer fram till följande ranking över nordamerikanska universitet, utifrån en bedömning av framgång i ”technology transfer” och kommersialisering åren 2000-2004 (mätt med antal patent, licensinkomster, antal start-ups, m.m.):

1. *Massachusetts Institute of Technology, MIT*
2. *University of California system*
3. *California Institute of Technology, Caltech*
4. *Stanford University*
5. *University of Florida*
6. *University of Minnesota*
7. *Brigham Young University*
8. *University of British Columbia*
9. *University of Michigan*

10. New York University

På femtonde plats kommer University of Southern California

Av de tio ledande organisationerna i USA och Kanada verkar tre i Kalifornien, med Stanford som en av de främsta. Till detta kommer att Palo Alto omges av världsledande venturekapitalister och en entreprenörskultur som är starkare än i nordöstra USA.

Ett skäl för Stanford är också att det är ett till omfång litet universitet, lätt att överblicka och känna sig hemma i (jämfört med t ex Berkeley). Det är låga murar mellan de olika disciplinerna och lätt att komma i kontakt med en rad världsledande forskare. Miljön - med den mexikanska arkitekturen, palmerna, jordfärgerna och de låga byggnaderna – sätter en stämning som ett svenskt lätt sommarregn. Stanford har vidare en prestige och en klang som alltjämt lockar.

Vår uppfattning är däremot att Stanfordinmiljön kan utnyttjas på ett betydligt bättre sätt än vad som sker nu. Detta är också åsikten bland deltagarna. ”Stanford är mest en kuliss för verksamheten”, noterade en av deltagarna. Det borde vara möjligt att bjuda in fler kunnig och inspirerande talare från Stanford till konferenserna, talare som kan ge spännande visioner för utvecklingen inom bioteknik, IT, materialteknik, tjänsteföretag och globaliseringen.

Termen ”innovationsjournalistik” innehåller två led. När det gäller innovationer fyller Silicon Valley alla rimliga krav, även om situationen på detta fält är föränderlig. När det gäller journalistik är Stanford inte lika excellent. Detta är något man är väl medveten om även på universitetet. Jim Bettinger, Director för det välkända stipendieprogrammet Knight Fellowships på Stanford, är en av dem som delar denna bedömning. Kanske finns här en öppning för ett framtida samarbete.

Vi vill nämna ytterligare ett skäl för Stanford: svenskt näringsliv har en gammal relation till Stanford, via wallenbergarnas långa historia där samt professor Stig Hagströms insatser. Den första byggnad man möter på campus, när man kommer via den underbara palmallén, är ”Wallenberg Hall” – byggd på en donation från Peter Wallenberg. Vår bild, efter att ha vistats på vad som då hette Stanford Learning Lab 2000-2001, är att den forskning kring nya metoder för pedagogik och lärande som donationen främst var avsedd för brister i tyngd genom att den inte tagit till sig modern hjärnforskning. Men den prominenta svenska närvaro på Stanford som Wallenberg Hall och besöksutbytet Sverige/USA uttrycker, och som Stig Hagström underbyggd genom många års närvaro och nätverksbyggande, är likväl en stor historisk investering som andra länder avundas. Det vore synd om denna investering inte kom att utnyttjas bättre än vad som skett genom

det pedagogiska forskningsprogrammet. Vi finner det därför väl motiverat att VINNOVA bidrar till att fylla investeringen med ett vettigt innehåll.

Det sagda hindrar självfallet inte att VINNOVA också kan överväga t ex journalistresor även till andra intressanta innovationsmiljöer i världen. Men som bas för ”Swedish Innovation Journalism Fellowships” är Stanford väl motiverat. Notera att det rör sig om en bas - för ledning, samlingar och konferenser m.m. Praktiken på amerikanska tidningsredaktioner kan ske även i andra delar av landet, däribland nordöstra USA.

e) Fungerar utformningen av programmet?

Ett program av det här slaget måste självfallet kunna utvecklas från år till år, efter de erfarenheter som vinnas. Så sker också. Vi redovisar i det följande de väsentligaste intrycken från våra samtal och vår enkät med deltagarna.

Vi har i enkäten ställt frågan: ”Om Du var beslutsfattare på VINNOVA, vad skulle Du göra för framtiden?” Av de 16 svarande har 2 valt alternativet ”Fortsätta programmet som hittills”, 1 alternativet ”Sluta med programmet” och 13 kryssat för ”Ändra programmet”. Vad är det då man vill ändra?

7 av de 13 har markerat ”praktiken på redaktion i USA”, 6 ”möten och konferenser på Stanford”, 5 mottagandet/introduktionen i USA, 5 uppsatsskrivandet, 4 antagningsprocessen i Sverige, 0 Stanford som bas.

Bakom fördelningen ligger nyanser som kom väl fram i gruppsamtalen. Nästan alla tycker det är värdefullt att få arbeta på en redaktion i USA, men introduktionen var sällan välplanerad, ofta mer av karaktär ”välkommen, där är en dator och där är din chef”, och inte nödvändigtvis kopplad till ”innovationsjournalistik”. När det gäller möten och konferenser på Stanford är synpunkterna ungefär dem vi anförde i föregående avsnitt, dels att Stanfords resurser utnyttjas för lite och att Stanfords nästan enda funktion blir att vara konferensplats, dels att man hade velat få mer vidareutbildning om innovationer och intressanta framtidstendenser i olika branscher förhållande till diskussioner om begreppet ”innovationsjournalistik”.

De flesta tycker att uppsatskravet blir ett sidospår, som skapar stress. En del vill ändå ha kvar något krav på att skriva ett papper. Men det borde kunna vara i en enklare form, kanske artikelform snarare än uppsats med akademiska pretentioner. När man kommer till USA, ska installera sig med allt praktiskt, därtill börja arbeta på en amerikansk redaktion av viss status, kanske har familj med sig med åtföljande praktiska bestyr – då rör det sig om en stor förändring både praktiskt och kulturellt. Att mitt i allt detta också få i uppdrag att på ca tre månader skriva ett större akademiskt paper för en Stanford-konferens blir för mycket, och det drar bort en del av lusten och skärpan i nu-upplevelsen, i själva närvaron.

Ytterligare belysning ges av deltagarnas syn ges av deras svar på fråga 7 i vår enkät. Vi bad dem där att sätta betyg på en skala 1-5 på olika delar av programmet. Faktorn ”Inspiration att vara i USA” fick ett snittbetyg (median) på 5,0 (hela 12 deltagare angav betyg 5) och ett netttotal på + 11. Därefter kom ”Praktik på redaktion i USA” med medianbetyget 4,5, inte en enda markering av betyg 1 eller 2 och ett netttotal på plus 8. Betyget belägger vad vi sagt ovan, att deltagarna vill ha kvar praktik på redaktion i USA, trots att de har varierande erfarenheter från olika praktikplatser.

Samlingarna på Stanford och uppgiften att skriva uppsats kom lägst i betygsnivå.

Det är också värt att notera vad som *inte* uppfattats som stora problem. Deltagarna har väl klarat att på egen hand kontakta amerikanska tidningar för att få komma dit på praktik, att ordna bostad och allt annat praktiskt. Reportrar, i synnerhet, har en professionell vana att ta sig fram, att ringa upp, att ordna saker. De behöver inte ha allt serverat för sig. De har stor social och kulturell kompetens, liksom god språkkunnighet (även om det inte är lätt att direkt börja skriva tidningstexter på engelska). Ansökningsförfarandet i flera led har sina komplikationer – ”när kan jag ta kontakt med en amerikansk redaktion?” – men de har gått att hantera. Alla bedömer ersättningen som mycket generös. Den gör det möjligt även att ta med make/maka och barn. Däremot tycker alla att systemet för ersättning är krångligt i onödan. Eftersom alla landar på maxsumman 400 000, skulle man likaväl kunna dela ut ett stipendium – utan att behöva begära in detaljerade budgetar och redovisningar av hur pengarna används. I så fall kunde nivån på ersättningen rentav sänkas något.

Den stora pluseffekten för alla utgörs av själva vistelsen i USA. ”Det ger mycket djupare intryck att praktiskt arbeta på en tidning i USA än att gå en Fojo-kurs i Kalmar.” (Fojo är branschens program för vidareutbildning). Vistelsen har gett ökat personligt självförtroende. Den har gett djupkunskap: ”så funkar våra kollegor i USA”. Nätverket av personkontakter är värdefullt och stimulerande. Man har fått tid att reflektera, ”även över journalistiken hemmavid”.

Mycket av detta är effekter som följer redan av att få 400 000 kronor för att professionellt vistas i amerikansk miljö under fyra månader. Ingen som genomgått detta kommer tillbaka oförändrad. Det är en stor livsupplevelse, med många skilda intryck.

Några menade under våra samtal att VINNOVA borde göra mer för att hålla samman gruppen. Till exempel återsamlingar i Sverige och att erbjuda tidigare deltagare, som alltjämt är aktiva på svenska redaktioner, att vara med vid den årliga huvudkonferensen på Stanford. ”Det skulle vara ett

billigt sätt att vårda den investering man gjort”, som en deltagare uttryckte det. Samtidigt inser man att det kan vara svårt för ett statligt verk att ta på sig den rollen. Förhoppningen har väl varit att deltagarna själva skulle fortsätta hålla kontakt, bilda ett ”community” med hjälp av nätet. Men väl hemma tenderar man skingras i olika riktningar. Den gemenskap som programmet utgjorde gäller inte på samma sätt efteråt. Detta är en väl känd mänsklig mekanism.

Vi samtalade med grupperna om programmets längd. Det tar viss tid att komma in i en helt ny miljö, även när den är så öppen och engagerande som den amerikanska. Från den synvinkeln är fyra månader en alltför kort tid. ”Just när man börjar känna sig varm i kläderna, är det dags att åka hem.” Å andra sidan skulle ett ännu mer utdraget program begränsa antalet sökande, genom att göra det svårt för fler att vara borta så länge. Det finns också en risk att journalister som är borta ett halvår eller mer från sin hemmaredaktion ”glöms bort” och får svårt att komma in igen i ledande roller. Av dessa skäl bildar programmets längd en svår avvägning. Det borde vara längre för att deltagarna ska få en hygglig tid i USA efter den stökiga inledningen. Men i så fall försvårar man samtidigt rekryteringen och hemkomsten.

Sammanfattningsvis kommer tre stora önskemål om förändring i programmet fram, med brett stöd bland dem som genomgått det:

- 1) Ha mer av vidareutbildning för journalister kring innovationer, branscher och framtidstendenser, mindre av missionerande om just ”innovationsjournalistik”.
- 2) Försök utnyttja Stanfords akademiska resurser bättre, så att Stanford blir mer än platsen för hotell och konferenslokal.
- 3) Slopa dagens uppsatskrav och ersätt det med workshops där man bland annat får tillfälle att utbyta erfarenheter mellan deltagarna, från vistelsen på de olika amerikanska redaktionerna och med åtföljande reflexioner om journalistiken hemmavid samt områden att bättre bevaka. I kretsen av deltagare råder knappast någon stark konkurrens känsla, som hämmar viljan att öppet utbyta erfarenheter. Deltagarna kommer i huvudsak från medier som är specialiserade och som inte befinner sig i direkt konkurrens. De är också journalister på golvet, sällan redaktionella ledare som förmodligen skulle ha en högre känsla av hemmakonkurrens.

Med dessa förändringar finns det i kretsen av dem som deltagit i programmet ett starkt stöd för värdet av det för personlig professionell utveckling och stimulans.

f) Har programmet fått avsedd effekt?

Denna fråga är vidare än den om deltagarnas personliga upplevelse av en puff i livet. Programmets syfte har varit att bidra till mer och bättre bevakning av innovationer och innovationssystem i svenska medier, att höja redaktionernas allmänna medvetenhet om detta perspektiv på ekonomin samt – i vart fall från initiativtagaren David Nordfors sida – att få igång ett ”community” av ”innovationsjournalister” samt att göra ”innovationsjournalistik” till ett eget nytt bevakningsområde, ”beat”.

I dessa vidare avseenden får programmet hittills sägas ha misslyckats.

- Programmet har inte på något mera påtagligt sätt förändrat journalistiken på de redaktioner som deltagarna kommit ifrån.
- Programmet har ej lett till att ”innovationsjournalistik” har börjat bli ett växande beat på svenska redaktioner.
- Programmets deltagare har inte i nämnvärd grad avancerat till chefspositioner på de redaktioner där de befann sig, ej heller gått vidare till större redaktioner där de kunnat bli ”kraftkorn” för ett nytt perspektiv.
- Programmet har knappast lett till att något fungerande ”community” av innovationsjournalister uppstått, motsvarande det som finns för vetenskapsjournalister.

Vi vill inte se alltför snävt på frågan om effekter i det svenska mediasystemet. Att deltagare i programmet slutar på sin redaktion för att starta eget, bli talsskrivare på IVA eller rådgivare åt VINNOVA etc behöver inte vara något negativt på lång sikt, i förhållande till syftet. Ambitiösa och drivande personer i relativt ung ålder kommer att göra olika saker i sitt yrkesliv. Vart erfarenheterna och livsvägarna för går inte att säga. Professionella personer som skaffat sig varierande livs- och yrkeserfarenheter kan komma att återvända till medievärlden, om de tillfälligt lämnat den, starta nya projekt, återkomma som chefer till en redaktion som de hoppat av från, rekryteras till någon större redaktion den dag nuvarande tryck på nedbemanning lättar, etc. Man kan inte se enbart kortsiktigt instrumentellt på de långsiktiga effekterna av att få en krets som har genomgått en personligt omvälvande erfarenhet under en period i USA.

Likväl: Så här långt måste vi konstatera att programmet har fått liten effekt på svensk journalistik. Det har inte uppnått de spridningseffekter eller fått de vidare följder för paradigm, community och ”beat” som var förhoppningen när det startades. Enkäten belyser detta men även våra samtal med redaktionella ledningar samt vad vi kan iakttä från innehåll och organisation i större nationella medier. Programmet är nu på sitt fjärde år. Det är ingen lång tid för en slutsats, men heller inte så kort. Därtill kommer

att en del av de uteblivna effekterna enligt vår bedömning har samband med brister som vi pekat på, däribland

- bristen på rekrytering från stora medier,
- alltför snäv inriktning ifråga om kategorier av journalister,
- oförmåga att nå fram med det nya perspektivet till chefer och mellanchefer på redaktionerna,
- en orealistisk lansering av begreppet ”innovationsjournalistik”, som saknat förankring i hur redaktioner arbetar liksom den ekonomiska situation de befunnit sig i på senare år.

Sammanfattande bedömning av ”Swedish Innovation Journalism Fellowships”

Sammanfattningsvis anser vi att det finns ett behov av att främja bättre bevakning av frågor kring innovationer i svenska medier och att det kan ingå i VINNOVAs legitima roll att bidra till detta. VINNOVA bör dock som statligt verk främst se som sin uppgift att bidra med sin kunskap och sina kontakter. Det kan inte ingå i VINNOVAs uppgift att missionera för en viss inre organisation av fritt verkande redaktioner.

Vi har övervägt alternativa användningar av de ca 4,5 miljoner kronor per år som programmet torde kosta (inklusive administrativa kostnader på VINNOVA i Stockholm). Alternativ vore:

- a) Traditionell PR (kostar mycket och blir lätt ytligt)
- b) Specialtidskrift på innovationsområdet, av typ *Dagens Forskning* och *Forskning och Framsteg* (kostar mycket, når begränsade kretsar, tveksam roll för staten att vara tidskriftsutgivare)
- c) Stanna i Sverige med programmet (tänkbart och billigare, men man missar djupupplevelsen för deltagarna av att vistas i helt annan miljö)
- d) VINNOVAs ledning och experter reser runt på redaktioner i Sverige och ger lokala exempel samt vidareutbildning (tänkbart och kan vara effektivt då regiontidningar alltjämt når ca tre fjärdedelar av hushållen, dock insatskrävande, plus att man missar riksmidier och specialtidskrifter; insatser av det här slaget kan komplettera det existerande programmet utan att ersätta det)
- e) En utökning av informationsavdelningens nuvarande verksamhet.

Vår värdering av alternativen framgår av kommentarer inom parantes.

Givet att ett program är kvar, men det samtidigt är viktigt att bereda budgetutrymme för kompletterande insatser, har vi också övervägt sätt att förbilliga programmet för VINNOVA. Vi föreslår att följande åtgärder övervägs:

- a) VINNOVA tar kontakt med Sitra om att omvandla programmet till ett gemensamt svenskt-finskt program i USA för att främja journalistik kring innovationer. Finland köper redan några platser i programmet. Det vore ingen stor uppoffring från svensk sida att erbjuda ett samarbete med Sitra på lika basis, där VINNOVA och Sitra tillsammans står som arrangörer. Med lika administrativa

kostnadsdelning och samma antal deltagare från de båda länderna skulle VINNOVAs kostnad kunna sänkas. Vårt huvudskäl för förslaget är dock att det här programmet skulle passa utomordentligt som ett svenskt-finskt projekt, utan att behöva upplevas som problematiskt vad gäller konkurrensförhållanden för näringslivet i de båda länderna. Programmet skulle, även i Sverige, få en ännu större auktoritet med VINNOVA och Sittra som arrangörer. Det finska bidraget till definitionen av programmets inriktning vore enligt vår bestämda mening positiv. Svenska och finska deltagare har lätt för att umgås professionellt och lära av varandra. Stärka mediala nätverk mellan de båda länderna är önskvärt. Esko Aho, Sittras VD, har själv tillbringat ett fritt studieår i USA (på Harvard) och har betydande intellektuella insikter om innovationssystem och kommunikation. Han är nyinvald ledamot i svenska Ingenjörssakademien och dess avdelning XI, samma avdelning där VINNOVAs GD Per Eriksson var ordförande och är ledamot. Den drivande kraften för vad som görs på området innovationsjournalistik i Finland, Seppo Sisättö, har nära kontakt också med David Nordfors. Donatorn för Wallenberg Hall på Stanford, Dr Peter Wallenberg, är en stark och varm förespråkare av gemensamma projekt med Finland. Såsom framgår av dokument och samtal skulle det inte vara något problem att placera säg 10 journalister – fem från Sverige och fem från Finland – på amerikanska redaktioner. Enligt David Nordfors har man snarast kortat listan av amerikanska redaktioner, för att inte göra dem besvikna som inte får en praktikant.

- b) VINNOVAs stöd till de svenska deltagarna omvandlas till ett stipendium och stipendiesumman sätts till 300 000 kronor. Ett stipendium skulle avsevärt minska den administrativa bördan jämfört med i dag. Även ett stipendium på nivån 300 000 kronor, jämfört med dagens subventionering på 400 000 kronor, skulle upplevas som utomordentligt generöst och attraktivt. Med ett stipendium på denna nivå kommer deltagarna att söka billiga lösningar för bl a boende i USA och/eller kompletterande stipendier från andra fonder, som det finns många av på journalistområdet, eller från den egna medieorganisationen. Det är värt att notera att det finska programmet är uppbyggt så att deltagarna själva måste ordna finansiering av resor och boende för vistelsen i USA. Det har inte hindrat att de finländska deltagarna har varit mycket kvalificerade. Det svenska tänkandet, att allt ska vara fixat och betalt av staten, kan modifieras. Åtgärden behöver dock kompletteras med våra övriga förslag om breddning av rekryteringen till fler typer av journalister.
- c) Ledaren på plats i USA borde även i praktiken kunna dela sina tjänster mellan detta Fellowship Programme, som på sitt fjärde år borde vara mer lättadministrerat än tidigare, och annan svensk kontaktverksamhet, med Wallenberg Hall som bas. Denna viktiga kontaktverksamhet, grundad i årtionden av investeringar, befinner sig i ett problematiskt läge för framtiden, bland annat på grund av

personförändringar. Det borde vara möjligt för VINNOVA att ta upp samtal med Johan Stålhand och andra på Wallenbergstiftelserna om hur man tillsammans kan säkra denna unika svenska kontaktlänk för framtiden. Ett samarbete borde kunna innefatta att de båda organisationerna delar kostnader och lokal ledning. Man skulle även kunna söka samarbete med informationsavdelningen på Vetenskapsrådet. För ett sådant delat utnyttjande av resurser talar också att Palo Alto är ett av de dyraste områden som finns i USA vad gäller boendekostnader.

Vi förordar att programmet fortsätter under en ny treårsperiod, med Stanford som bas men med de betydande förändringar vi föreslår i det följande:

a) Programmet måste få en större rekryteringsbas och fler ansökningar än i dag

Vi har sökt utröna varför ansökningarna inte är fler. Att vid ansökningstidens utgång ha sex ansökningar till ett program med sex platser för att erhålla 400 000 kronor för att gratis vistas i USA i fyra månader visar på ett svagt intresse inom medierna på programmets fjärde år.

En orsak är att få i redaktionsledningarna känner till programmet, vilket vi fått klart för oss när vi ringt runt till kategorin redaktionschefer på ledande svenska medier.

En annan viktig orsak är att få riktigt förstå hur begreppet ”innovationsjournalistik” relaterar till vad de arbetar med som journalister i dag.

En tredje orsak skulle kunna vara att redaktionsledningarna, pressade av nedbemanning, har svårt att bli av med sina duktigaste medarbetare under lång tid (för detta antagande har vi dock inget belägg).

Ett fjärde skäl är att många tvekar att åka utomlands för flera månader, på grund av familjeförhållanden. Vi talar här om journalister som i huvudsak befinner sig i åldern 35-45 år och ofta har barn samt förvärvsarbetande make/maka. Den nya svenska familjesynen rymmer många framsteg, men den har som sidoeffekt att försvåra utlandsengagemang.

Med hänsyn till de båda senare punkterna kunde man överväga att slopa praktiken på amerikanska tidningar. Å andra sidan bidrar den i hög grad till att deltagarna får en djupupplevelse, personkontakter och snabbt kommer in i amerikansk miljö.

Marknadsföringen av programmet måste förstärkas avsevärt. Det räcker inte med sedvanlig annonsering i tidningen Journalisten etc. VINNOVA i

Stockholm måste ta en mer aktiv roll, om det här ska vara ett VINNOVA-program.

Vi föreslår bl a följande åtgärder:

- Skriv riktade inbjudningsbrev från VINNOVA till de redaktionella ledningarna.
- Formulera utlysningen av programmet, i dess olika former, så att det står klart att en vid krets av journalister är välkomna att söka: vetenskapsjournalister, företagsreportrar, samhällsekonomska reportrar, medicinjournalister, motorjournalister, designskribenter, m.fl. Innovation innebär närmast definitionsmässigt att någon gör en ny och oväntad typ av kombination av faktorer. Det blir då konstigt att utesluta breda kategorier av journalister för att de inte riktigt stämmer med en begränsad definition av ”innovationsjournalist”. Många kan tänkas formulera projektidéer som har att göra med innovation, även om de är specialreportrar på andra fält. Varför ska man på förhand utesluta att en designbevakare på kultur, en ledarskribent, en medicinreporter, en konsumentbevakare av nya datorspel, en musikskribent, en modeskribent, en matskribent eller en samhällsekonomska analytiker skulle kunna komma ifråga? Vad gäller vetenskapsjournalister finns det ett klart behov för dem att vidga sin förståelse av att huvuddelen av FoU faktiskt sker i företag.
- Dra ner betydelsen av själva begreppet ”innovationsjournalistik”, som framstår som svårbegripligt och oklart applicerbart för de flesta journalister, till förmån för ”vidareutbildning”. Själva programmet bör också ändras i linje härmed, vilket vi återkommer till nedan.
- Ändra programrådets sammansättning så att rådet, på samma sätt som i Finland, får in tunga företrädare för aktivt verksamma redaktionsledningarna. Så är inte fallet i dag. En sådan förändring skulle i sig själv sprida kännedom om programmet, så att det blir fler sökande. Den skulle öka personkännedomen om kvaliteten på de sökande. Den skulle också minska det principiella problemet med att ett statligt verk arrangerar programmet (även om vi anser att VINNOVA bör ha en representant i programrådet). En sådan förändring ökar visserligen risken för vad som kan beskrivas som jävsproblem vid programrådets urval bland sökande. Men erfarenheten från andra sammanhang, som kommittéerna för Stora Journalistpriset, visar att olika krafter balanserar varandra och att den som har en sökande från sin egen redaktion i praktiken uppträder återhållsamt, under de andras observation. Som alltid är transparens den viktigaste korrigeringsfaktorn.
- Det finska programrådet, eller styrgruppen, har som ordförande direktören för Innovation Program på Sitra. Ledamöter är sedan en företrädare från Finfacts (vad som i Sverige väl närmast skulle motsvara Näringslivets Ekonomifakta), chefredaktören för den stora tredagars-tidningen Maaseudun Tulevaisuus, med nyhetsinriktning mot jord och skog. Vidare en tung företrädare för VINNOVAs motsvarighet

Tekes, presidenten för Jyväskylä universitet, chefredaktören för Helsingin Sanomat (Nordens största dagstidning) samt utvecklingschefen för Finnish Broadcasting Corporation.

b) Programmet bör ha som huvudinriktning ”vidareutbildning om innovationer för journalister”

Begreppet ”innovationsjournalistik” kan tolkas på fyra olika sätt:

- 1) Innovationer i medierna.
- 2) Skapandet av ett nytt ”beat” på redaktionerna, ”innovationsjournalistik” (jfr vetenskapsjournalistik, sportjournalistik, kulturjournalistik, ekonomijournalistik).
- 3) En ny akademisk teori eller disciplin inom ramen för forskning om innovationssystem och kommunikationssystem.
- 4) Vidareutbildning för journalister om innovationer och deras betydelse samt om framtidstendenser i olika branscher och företag.

Som vi uppfattar situationen nu domineras tänkandet bakom programmet av punkterna 1-3 (affärsmodeller för att göra ”innovationsjournalistik” lönsam ingår som en del i vad David Nordfors utvecklat, enligt punkt 1).

Vår uppfattning är att programmet bör helt domineras av punkt 4.

Mot denna bakgrund föreslår vi att programuppläggningsen förändras i följande riktning:

- 1) Inled med några föreläsning- och seminariedagar i Sverige på teman som tillväxtteorier, globaliseringens innebörd och verkningar, begreppen innovation och innovationssystem, varför innovationer har kommit att betyda alltmer för tillväxten etc. Engagera kvalificerade akademiker samt VINNOVAs ledning och experter för detta introducerande program. Det bör förenas med krav på att deltagarna har läst några av de centrala böckerna på området. Syftet med denna första fas är intellektualisering, vidgning av tankar och samt att ge deltagarna en kvalificerad introduktion till ett perspektiv som kan vara nytt för dem.
- 2) Låt första konferensveckan efter ankomsten till Stanford ha stora inslag av föreläsningar/seminarier om hur entreprenörskap fungerar i USA, hur såddkapitalister och venturekapitalister arbetar och finner innovatörer, hur amerikanska universitet arbetar med ”technology transfer” m.m. Frågan ”Hur kommer det sig att Silicon Valley har blivit så framgångsrikt på entreprenörskap och innovationer?” bör givetvis ställas. Vidare genomgångar av tendenser på några huvudområden – som medicin, IT, energi, materialteknik – med hjälp av Stanford-forskare m.fl. Försök engagera forskare även från Stanford Business School. Kanske med hjälp av ”Silicon Vikings”

och andra nätverk samt Investor få fram också några intressant verksamma svenskar på plats, som kan berätta om miljön och dess egenskaper. Gärna besök på något som ger fysiskt intryck, som Stanfords Linear Particle Accelerator och Nasa:s forskningsanläggning för tredimensionell visualisering inom medicinteknik m.m. Kanske redan på detta stadium berättelser inifrån något ledande högteknologiskt företag i området, som Hewlett Packard (ligger praktiskt taget på campus), Cisco, Google, Genentech.

Slopa kravet att ta fram ett uppsatsämne på detta stadium. Undvik inriktning på journalistiken. Syftet med denna första vecka i USA bör vara att bidra till begeistring och orientering, som grund för månader av journalistisk nyfikenhet.

De redaktioner som tar emot de svenska journalisterna bör ha försetts med en bättre förhandsinformation om vad programmet innebär och vad som förväntas av dem. Mottagandet på redaktionerna har nu varit mycket varierande, liksom förståelsen för syftet – att bevaka frågor kring teknologi och innovation.

- 3) Bryt mitt i vistelsen på tidningarna, alternativt strax före den avslutande konferensen, för att låta deltagarna åka runt i grupp under en vecka och besöka t ex Genentech, HP samt de ledande forskningsmiljöerna som Scripps och Torrey Pines Road i San Diego, Caltech i Pasadena, UCSF ifråga om medicin, kanske rentav Seattle, med dess högkvarter och utvecklingscentrum för Microsoft. Försök komma in och få orienteringar i olika forskningsmiljöer även på Stanford.
- 4) Ägna den avslutande konferensen till att ge ytterligare spännande översikter över viktiga tendenser på några centrala områden (som medicin, IT, energi och transporter). Kanske även här någon tung och intressant bild från något företag – såsom redan förekommit. Syftet är att entusiasmera för fortsatt journalistik om framtiden och om innovationer. Håll vidare workshops med deltagarna om vad de erfarit, bland annat från sina olika redaktioner. Vad har de lärt sig? Kanske kan var och en ombedjas välja ut tre av sina artiklar, för att dela med sig till de andra. Vi är, bland annat efter våra samtal med tidigare deltagare, övertygade om att diskussionerna och idéerna skulle flöda intensivt under dessa work shops.
- 5) Efter återkomsten till Sverige: ordna en återkopplande konferens i Stockholm, med genomgång från VINNOVA om vad som pågår i Sverige på motsvarande områden som väckt deltagarnas uppmärksamhet i USA (nya trädslag för skogsenergi på Umeå universitet, bränslecellsutvecklingen på KTH, Astras medicinforskning, ledd från Södertälje, musikindustrin, Ericssons FoU-arbete och syn på utvecklingslinjer, etc). Berätta om hur VINNOVA framöver kan hjälpa till, om journalisterna behöver hjälp med tips på intressanta innovationsföretag på olika områden etc.

Den modifierade programuppläggning vi här föreslår innebär att *innovationerna* ställs i centrum, inte ”innovationsjournalistiken”. Den premierar vidare *intensiva nuupplevelser* under månaderna av vistelse i USA, störda i minsta möjliga mån av uppsatskrav och dylikt under själva vistelsen. Uppsatserna har för övrigt hållit låg akademisk kvalitet (omdömet grundas på vår genomläsning av ett tiotal, därtill på deltagarnas egen självreflexion under våra gruppsamtal). Däremot kan man gärna begära att deltagarna efter återkomsten skriver ner reflexioner om vad de lärt och då även om arbetet med bevakning av innovationer inom journalistiken, som bidrag till hela gruppen. För att det ska bli av, kan man hålla inne någon mindre del av stipendiesumman, säg 25 000 kronor, tills hela programmet är genomgången.

c) VINNOVA måste bestämma sig för om det är VINNOVAs program eller ett program som VINNOVA stödjer

Som vi konstaterade redan inledningsvis är ”Swedish Innovation Journalism Fellowships” i praktiken skapat av en drivande person, dr David Nordfors. Det är i sig ett intressant exempel på en innovation från en enveten och skicklig entreprenör. Det länder VINNOVAs ledning till heder att den varit så öppen för att stötta även denna typ av institutionella entreprenörer. De är ofta nödvändiga för att något ska hända i praktiken. David Nordfors är engagerad, enveten, kunnig (om än mer akademiskt än ifråga om hur medierna fungerar) och har flera personliga egenskaper som har fört programmet till verklighet. Dit hör också hans betydande förmåga att bygga kontakter och nätverk i USA, vidare att han genom att driva en bestämd linje utmanar deltagarna till diskussion.

Världen rymmer många formellt korrekta men föga initiativrika byråkratier, likaså av personer som minimerar egen risk. I starkt medvetande om dessa fenomen känner vi sympati för vad entreprenören åstadkommer, ibland med en envetenhet som några kan beskriva som envishet eller obenägenhet att kompromissa och lyssna.

Efter fyra år med programmet ”Swedish Innovation Journalism Fellowships” bedömer vi samtidigt att programmet står vid ett vägval, inte endast ifråga om programinnehåll (som vi diskuterade under b) utan också vad gäller ansvarsförhållanden. Om programmet verkligen ska vara ett VINNOVA-program – eller, som vi förordar, ett program VINNOVA/Sitra – måste VINNOVA som myndighet ta ett mer aktivt ansvar för det. Det innebär att VINNOVA måste aktivt leda marknadsföringen av programmet, att VINNOVA också i realiteten måste rekrytera ledamöterna för ett programråd och att VINNOVA måste ta ställning till vilken inriktning man

vill ha på programmet. Dessa frågor kan inte i praktiken överlämnas av VINNOVA till en enskild entreprenör, om än med VINNOVAbakgrund.

Den alternativa utvecklingslinjen är att programmet frigörs från VINNOVA. Redan har Pakistan (!) deltagare i det (något de svenska deltagarna för övrigt har funnit bidra mer till splittring, på grund av de skilda villkoren för journalistiken, än ömsesidigt befrämjande kontakter med kollegor från andra länder). Man kan tänka sig att David Nordfors förankrar ett internationellt program för "Innovation Journalism" hos någon institution eller samarbetspartner på eller runt Stanford. VINNOVA skulle då inte längre stå för programmet eller kunna ha ambitionen att styra det. Däremot skulle det självfallet alltså vara möjligt för VINNOVA att bidra till det, som ett fristående projekt av typ "Forskning och Framsteg", och ge vissa stipendier till journalister som vill delta i det.

Om VINNOVA vill välja den första linjen, som vi primärt förordar, måste verket också ta ett mer aktivt ledningsansvar för programmet (helst tillsammans med Sitra). En första förutsättning för det skapades 2006, när programmet fördes ner i linjen genom att läggas in under Aktörsavdelningen.

II. Andra insatser från VINNOVA för att främja kunnig journalistik kring innovationer

Som vi konstaterade redan inledningsvis kan inte ”Swedish Innovation Journalism Fellowships”, som når 5-6 journalister per år och inga redaktionella ledningar, vara enda eller ens dominerande inslag i vad VINNOVA gör för att dela med sig till medierna av sin kunskap och främja en utvecklad journalistik kring innovationer.

När VINNOVA prövar andra insatser, är det viktigt att man förstår den situation i vilken den svenska mediebranschen befinner sig och hur den redaktionella logiken ser ut.

Några viktiga förhållanden är dessa:

- a) **Kostnadspressen är hård.** Det hänger samman med att stora intäktsmassor från tidningsannonsering försvinner när annonsörer finner nya och andra kanaler för sina budskap, däribland platsbanker och bostadsmarknader på nätet. Tidningar är visserligen stora aktörer också på nätet, men intäkterna är där tiondelen eller mindre av vad de varit i tryck och inträdesbarriärerna så låga att de tar bort mycket av traditionella aktörers prismakt. Stockholm är en av världens hårdaste konkurrensmarknader inom mediebranschen, också genom krig på gratistidningsmarknaden och utvecklingen av ”event marketing”. Genom det massiva nya utbudet av mediakanaler har samtidigt priskänsligheten hos prenumeranter ökat dramatiskt. Detta gör att tidningar har svårt att ta igen i prenumerationspris vad de förlorar i annonsintäkter, över tid. Motsvarande fragmentering pågår inom radio och tv, där även public service-kanalerna upptas av att inte tappa publik, samtidigt som de skär ner redaktionella kostnader för att kunna investera i ny teknik. En situation som denna inbjuder inte till att inrätta nya ”beats” på redaktionerna, med fler specialinriktade reportrar. Ett sätt att klara nedskärningarna, samt parallellt öka sin närvaro i nya distributionsformer, blir tvärtom att slå samman delredaktioner, göra fler till ”allmänreportrar” samt lägga fler uppgifter på varje journalist (bidra till webbplats löpande under dagen och göra tv-inslag, jämsides med research för en skriven artikel).
- b) **Konkurrensen är knivskarp.** Detta gör att ledande redaktioner i konkurrens ogärna åker på samma sak samtidigt, om ambitionen är att producera innehåll. Man strävar i stället efter profilering och att vara själv om viktigare stories (jämsides med en bastäckning med

hjälp av TT samt olika allianser, t ex DN/Affärsvärlden/Nyhetsbyrån Direkt). Man söker egna initiativ, snarare än att vara mottagare av pressmeddelanden och information från andra.

- c) **Tänkandet startar i det konkreta.** I läsarens, lyssnarens och tittarens vardag. För att kunna förklara något måste även journalisten ha något påtagligt och begripligt att hänga upp sin historia på. Hur utvecklas funktionerna i mobiltelefoner? Vad är på gång som kan ersätta fossil olja för att driva bilar? Vad kan vi vänta av nya mediciner för behandling av diabetes? Var satsar pensionsfonderna? Hur får uppfinnare pengar? Det är mycket svårt att få redaktionsledning, nyhetschefer och avdelningschefer att i stället starta i det abstrakta: "Hur fungerar Sveriges innovationssystem?"

Mot den här bakgrunden föreslår vi att VINNOVA prövar att förstärka sina insatser i bland annat följande delar:

- a) Ta reda på vilka journalister på de viktigaste redaktionerna som det är särskilt angeläget att hålla uppdaterade och väl orienterade och ge tips till. Ha en strategi för hur de ska få information, hur de ska göras medvetna om hur de kan dra nytta av VINNOVAs kunskapsbas för att förbättra sin journalistik och få fram bra konkreta exempel.
- b) Var beredda på frågor som kan dyka upp. Ha en medveten informationsstrategi, som kopplas till när branscher och frågor blir "heta" i den allmänna uppmärksamheten. Den framtida energiförsörjningen är nu ett sådant säkert kort. När t ex frågan om nya drivmedel blir stor, i spåren av oljekommissionen och klimatfrågan: samla fakta och experter kring vad som pågår i Sverige på detta innovationsområde. Det kan t ex röra sig om de forskare som arbetar med bränsleceller på KTH, poppelträdsutvecklarna på Umeå Universitet etc. Ordna med kort varsel något seminarium på VINNOVA, kanske i samarbete med IVA eller KTH, i frågan. Ha i beredskap forskare, sakkunniga, innovatörer och entreprenörer som medierna kan få tips om när ett ämne bränner till. Medierna älskar att själva upptäcka något, men när de gjort det välkomnar de hjälp med material, tips och bedömningar.

VINNOVA borde inbjuda eller ta kontakt med tunga redaktioner enskilt för genomgångar och för att tipsa dem om innovationsföretag, utvecklingsläge etc som grund även för journalistiska uppslag. Fem timmar med redaktionschefen, nyhetschefen, chefen för ekonomi, vetenskapsredaktionens chef samt någon duktig reporter på DN, SvD, DI eller SR om innovationsläget på energiområdet (eller IT eller den nya säkerhetsindustrin) som en skräddarsydd service, utformad i samarbete med redaktionschefen, skulle vara en mycket produktiv insats.

Att det här sker, även selektivt för viktigare redaktioner, går bra – så

länge VINNOVA över en viss tid behandlar alla de tunga redaktioner som konkurrerar lika och så länge det grundmaterial verket presenterar formellt redan är offentligt.

- c) Inbjud separat de olika tunga redaktionerna, via personlig kontakt, till VINNOVA för att ge en översikt över vilken kunskapsbas VINNOVA har, vilka typer av exempel på företag och innovationsutveckling etc, vilka expertkontakter verket kan hjälpa till med, etc. Redaktioner älskar att få ta initiativ själva. Men när de kommer på att ett visst område bör uppmärksammas, är de samtidigt tacksamma för konkret hjälp med att snabbt få fram de bästa experterna och exemplen samt att kunna stämma av relevansen i olika påståenden med någon kunnig organisation som de uppfattar som ”objektiv”. Samling kl 11, följt av lunch på VINNOVA 12.30 är en bra form.
- d) Gör motsvarande presentationer för ledande regionpress, med lokala företags- och innovationsexempel. Regionpressen har alltså stark förankring och spridning.
- e) Pröva, i kontakt och samarbete med ledande redaktioner, om de kan vara intresserade av att VINNOVA ordnar studieresa som direkt riktas till ”gate keepers”, dvs de som mer än andra påverkar urvalet och inriktningen på innehållet. En dag i Stockholm, följt av konferens på Stanford samt studiebesök på t ex Google, HP, Cisco och Genentech vore en variant. Om man tar en tung redaktion per år, kanske i anslutning till den reguljära vårkonferensen på Stanford, och får med en grupp av redaktionella ledare – på mellannivå allra viktigast – skulle detta kunna locka och ge ett djupintryck på gate keepers paradigm, hur de tolkar världen, vad de ser och på vilket sätt i händelseströmmen.
- f) Pröva motsvarande studieresor till några andra dynamiska miljöer i den nya globala ekonomin: Irland, Sydkorea, Indien, Kina, Israel. Många reser och far numera, men väl organiserade resor med klart fokus – och där man tar sig in på intressanta ställen - är faktiskt inte så lätta att ordna för journalister själva. Grunduppläggnig: en dags seminarium kring landet och miljön ifråga på VINNOVA i Stockholm, litteratur för läsning, därefter resan. Syftet är mindre att få till stånd vissa inslag och artiklar – även om det kan bli följden – än att vidga den djupare medvetenheten om den nya globala ekonomin och innovationernas roll.
- g) Överväg att starta ett journalistprogram i Sverige kring innovationer, av samma slag som har dragits igång på universitetet i Tammerfors, med Seppo Sisättö som drivande kraft. Programmet startade 2004 med tio journalister. Under en period på ett år varvar det dagar med föreläsningar, läsning hemmavid och företagsbesök – så att journalisterna ifråga kan gå igenom kursen utan att behöva helt lämna sina ordinarie arbetsuppgifter. Som alltid är det viktigt att finna någon bra kraft för att leda ett

sådant här program. Arrangörer borde vara någon journalisthögskola eller liknande, i samarbete med ett ledande tekniskt universitet och VINNOVA. Det är också viktigt att få ett legitimerande stöd från näringslivet, för att underlätta att företag ställer upp på programmet för bl a företagsbesök och presentationer. En tanke är att kontakta journalisthögskolan i Göteborg för att tillsammans med Chalmers ordna ett program av det här slaget. Samtidigt är det svårt att komma ifrån att Stockholm är den dominerande miljön för nationella medier i Sverige – radio, tv, tidningar och tidskrifter. KTH i samarbete med institutionen för Journalistik, Medier och Kommunikation på Stockholms universitet (JMK) är en möjlighet i huvudstaden, under förutsättning att det på JMK finns en ledning med rätt förståelse av uppgiften.

Från de intervjuer vi har gjort i samband med denna utvärdering drar vi slutsatsen att VINNOVAs verksamhet inte är välkänd utanför specialpressen. Vi har inte inom ramen för vårt uppdrag sett det som möjligt eller lämpligt att vi också analyserar huruvida VINNOVAs nuvarande personalresurser för information och mediekontakter är tillräckliga för den ambitionshöjning vi föreslår ovan. Vår gissning är att det kan behövas en förstärkning.

Bilaga

Sammanfattning av deltagarenkät, som led i utvärderingen av VINNOVAs program för Innovationsjournalistik

Basinformation: Enkäten sändes ut från utvärderarna i augusti 2006, och följdes sedan upp med fokusintervjuer i september. Enkäten sändes till de svenska deltagarna i programmet år 2004, 2005 och 2006 – sex deltagare per omgång, dvs totalt 18 deltagare. Enkäten kunde fyllas i och återsändas per dator. 16 av de 18 deltagarna svarade (de återstående 2 bor inte längre i Sverige). Svarefrekvensen är alltså 89 procent, vilket är mycket högt. Tillsammans med två uppföljande fokussamtal på VINNOVA, till vilka 9 deltagare kom, har vi fått en mycket god bild av erfarenheter och reformförslag från de tre första årens deltagare i programmet.

Nedan följer summerande statistik från enkäten.

1. **Ålder.** Deltagarnas medianålder, vid frågetillfället, är 39,5 år. Det rör sig om en grupp som har många yrkesverksamma år kvar, men som redan har betydande journalistisk erfarenhet. En enda deltagare är över 48 års ålder (53). En enda deltagare är under 32 års ålder (27). Alla övriga befinner sig mellan 32 och 48 års ålder.
2. **Yrkeserfarenhet.** Genomsnittligt antal yrkesverksamma år som journalist är 10,5 år (median). En deltagare har endast två års yrkeserfarenhet som journalist, en deltagare har hela 25 års erfarenhet. För alla övriga är räjungen 9-22 års yrkeserfarenhet som journalist.
3. **Kön.** Av alla 18 deltagare under de tre åren är 13 män, 5 kvinnor, dvs männen har utgjort 72 procent av deltagarna, kvinnorna 28 procent.
4. **Typ av redaktion.** Deltagarna kommer från följande redaktionella bakgrund:

<i>Specialtidsskrift ekonomi</i>	7
<i>Specialtidsskrift teknik</i>	6
<i>Dagstidning</i>	4
<i>Specialtidsskrift forskning</i>	1
<i>Radio/TV</i>	0

N=18

Av samtliga deltagare har alltså 14 sin bakgrund från en specialtidsskrift, 4 från allmänmedier, dvs 78 procent av deltagarna har kommit från facktidsskrifter. De fyra deltagarna från allmänmedier har kommit från Västerbottens-Kuriren (2004), Göteborgs-Posten (2005), Aftonbladet (2006)

och Göteborgs-Tidningen (2006). Saknas helt bland deltagarna under de tre åren gör radio, tv, DN, SvD, Dagens Industri, TT och Expressen.

5. **Efter hemkomsten.** Vi har också frågat deltagarna vad de gör i dag, och var. Av de 16 respondenterna är 12 alltjämt verksamma inom medierna, 4 har lämnat för andra uppgifter. Deltagarnas yrkesroll vid ansökningstillfället jämfört med i dag, när de fullgjort programmet och återvänt kan delas upp på fyra kategorier:

<i>Samma redaktion och position</i>	6
<i>Samma redaktion men högre position</i>	3
<i>Bytt redaktion</i>	3
<i>Lämnat medierna</i>	4

N=16

Att fyra lämnat medierna ska inte ses som ett misslyckande för programmet. De fyra har tagit med sig sina samlade erfarenheter till andra viktiga uppgifter (talskrivare för IVA:s VD, rådgivare till VINNOVAs GD, grundare av eget företag etc) och kan även tänkas återvända till mediavärlden senare i sitt yrkesliv.

Iakttagelsen styrks av svaret på frågan "Arbetar du alltjämt med innovations- och teknologibevakning hösten 2006?" 14 av 16 respondenter svarar "ja" på den frågan, däribland alla fyra som samtidigt uppger att de lämnat mediavärlden. De två som svarar "nej" gör det därför att deras reporteruppgifter vetter mer mot allmän företagsbevakning och ekonomi.

6. **Initiativet till ansökan.** Vi gav tre alternativ. Svaren fördelar sig så här:

<i>Från mig själv</i>	12
<i>Från min redaktionsledning</i>	1
<i>Från kollega som deltagit tidigare</i>	3

Även om redaktionsledningar tillstyrkt deltagande, ett krav för ansökan, har deltagarna inte ansökt på grund av en aktiv önskan från redaktionernas ledningar att de skulle få denna vidareutbildning.

7. **Betyg.** Vi bad respondenterna att betygsätta olika delar av programmet på en skala 1-5, där 1 är lägsta betyg och 5 högsta betyg.

Betygsättningen blev följande (sammanfattad och i fallande ordning):

	Snittbetyg	Antal 5or	Antal 1-2	Nettotal
Inspiration att vara i USA	5,0	12	1	+ 11
Praktik på redaktion i USA	4,5	8	0	+ 8
Kontakt med kollegor	4,0	4	0	+ 4
Samlingarna på Stanford	4,0	5	2	+ 3
Skriva uppsats	3,0	1	5	- 4

Resultatet är föga överraskande. Den stora och bestående livsupplevelsen är att befinna sig i USA och att under några månader få arbeta på en redaktion i USA. Att behöva förbereda

och skriva en uppsats - samtidigt som man ska installera sig i en ny miljö, bidra till den dagliga verksamheten på sin amerikanska redaktion och försöka se nya saker på innovationsområdet i amerikansk miljö – upplevs av de flesta som ett tryck som tar bort en del av glädje och möjligheter i övrigt.

8. **Värde för yrkesutövningen.** På frågan ”Hur värdefullt har programmet varit för Din yrkesutövning?” har vi fått följande svarsfördelning (N=16):

<i>Mycket värdefullt</i>	10
<i>Visst värde</i>	6
<i>Ingen skillnad</i>	0
<i>Snarast negativt</i>	0

Programmet bedöms av samtliga ha varit värdefullt för den egna yrkesutövningen.

9. **Rekommendera.** Vi har ställt frågan ”Skulle Du rekommendera programmet till en kollega som ber om Ditt råd?” Denna fråga fungerar enligt utvärderingsforskning som en mycket kraftfull proxyvariabel, dvs den är starkt korrelerad till en rad aspekter av kvalitet som vi vill fånga. Respondenten manas genom frågan inte bara att avge ett allmänt, föga förpliktande, svar utan att försätta sig i ansvarssituationen att ge ett konkret råd till en arbetskamrat och vän. Svarsfördelningen blev följande (N=16):

<i>Ja, absolut</i>	12
<i>Ja, troligen</i>	4
<i>Osäker</i>	0
<i>Nej</i>	0

12 av 16 = 75 procent, tre av fyra, svarar alltså ”Ja, absolut” på denna strategiska fråga. Detta är ett viktigt betyg på värdet av vistelsen.

10. **”Innovationsjournalistik”.** Frågan löd: ”Man kan dela in den journalistiska verksamheten på flera sätt och i olika fält. Hur väl tycker Du att beteckningen ”innovationsjournalistik” täcker det Du arbetar med? Svar (N=16):

<i>Mycket bra</i>	2
<i>Bra</i>	9
<i>Dåligt</i>	4
<i>Inte alls</i>	1

De som landat på den tveksamma sidan kan ha gjort det av två olika skäl, antingen för att de i dag är yrkesverksamma med något annat (den som svarat ”inte alls” har lämnat medievärlden), eller för att de är tveksamma till begreppet ”innovationsjournalistik”. Vi återkommer till denna fråga. Vi kan här bara notera att det finns en viss tveksamhet till begreppet och till lanseringen av ”innovationsjournalistik” som ett eget journalistiskt ”beat” – även efter den skolning i begreppet som skett på Stanford.

11. **Vidare inverkan.** Frågan löd: ”Har Ditt deltagande i programmet bidragit till bättre bevakning av innovation och teknologi på Din redaktion i Sverige?” Svar (N=16):
- | | |
|------------------------------|---|
| <i>Stor positiv inverkan</i> | 3 |
| <i>Viss positiv inverkan</i> | 6 |
| <i>Ungefär som förut</i> | 6 |
| <i>Inte alls</i> | 1 |
- Den dominerande bedömningen är att inverkan på den egna redaktionen i Sverige har varit liten. Intrycket förstärks av de som svarat ”ungefär som förut” representerar betydligt tyngre redaktioner än de få som svarat ”stor positiv inverkan”.
12. **Stärkta nätverk?** Frågan: ”Har programmet enligt Din erfarenhet bidragit till förstärkt kollegial gemenskap och stärkta nationella och internationella nätverk inom området innovationsjournalistik?” Svar (N=15):
- | | |
|------------------------------|---|
| <i>Stor positiv inverkan</i> | 8 |
| <i>Viss positiv inverkan</i> | 6 |
| <i>Ungefär som förut</i> | 1 |
| <i>Inte alls</i> | 0 |
13. **Nätverk i innovationssystemet?** Frågan: ”Har programmet i Din bedömning bidragit till en förstärkt professionell växelverkan mellan nyhetsmedia och aktörerna i innovationssystemet (som forskare, innovatörer, entreprenörer och företag)?”. Svar (N=14):
- | | |
|------------------------------|----|
| <i>Stor positiv inverkan</i> | 0 |
| <i>Viss positiv inverkan</i> | 3 |
| <i>Ungefär som förut</i> | 10 |
| <i>Inte alls</i> | 1 |
- Trots skepsis mot frågeformuleringen ställde vi den här frågan, eftersom den återgav ett viktigt skäl för VINNOVA att driva det här programmet. Vår skepsis grundades på att frågan rör sig på en organisationsteoretisk nivå som det är utvärderares, mer än deltagarnas, sak att försöka uttolka. Frågan är helt enkelt för vag för att fånga en konkret erfarenhet. Likväl, svaret är negativt. Men det behöver inte bero på att programmet missat en del av sitt syfte utan kan lika väl hänga samman med att journalister inte betraktar sig som del av ett ”innovationssystem”.
14. **Bevakningsområdet stärkt?** Frågan löd: ”Har programmet bidragit till att stärka innovationsjournalistik som bevakningsområde i Sverige?” Svar (N=14):
- | | |
|------------------------------|---|
| <i>Stor positiv inverkan</i> | 3 |
| <i>Viss positiv inverkan</i> | 7 |
| <i>Ungefär som förut</i> | 3 |
| <i>Inte alls</i> | 1 |
- Frågan ber om ett generellt omdöme, omfattande även redaktioner den svarande inte sett. Vi skulle fästa mindre vikt vid svaren på en sådan vid frågan är vid svaren på fråga 11, om den konkreta egna erfarenheten.

15. **Personlig motivation.** Fråga: ”Vad har programmet betytt för Din personliga motivation som journalist på området?” Svar (N=16):

Ett stort lyft 8
En viss inspiration 7
Inte mycket 1
Negativt 0

Fördelningen styrker vad vi konstaterat tidigare: att vistelsen i USA har varit viktig som livsupplevelse för deltagarna.

16. **Om Du var VINNOVA?** Frågan löd: ”Om Du var beslutsfattare på VINNOVA, vad skulle Du göra för framtiden?” Svar (N=16):

Fortsätta programmet som hittills 2
Sluta med programmet 1
Ändra programmet 13

De 13 respondenter som har angivit ”ändra programmet” har fått tillägsfrågan i vilka avseenden de skulle vilja ändra programmet. De har ställts inför sex olika aspekter av det, med möjlighet att själva addera någon ytterligare aspekt. Svarsfördelningen blev den här, i fallande ordning efter vad man mest vill ändra på:

	Antal "ja"	Antal "nej"
Praktiken på redaktion i USA	7	6
Möten o konferenser på Stanford	6	7
Mottagandet/introd. i USA	5	7
Uppsatsskrivandet	5	7
Sök- o antagningsprocess Sverige	4	9
Ha annan bas än Stanford	0	13

Tolkningen av svarsfördelningen bör ske i ljuset även av kommentarerna under gruppsamtalen. Men redan de enkla råtalen säger att Stanford som miljö är uppskattad och att det inte finns någon utbredd kritik mot sök- och antagningsprocessen i Sverige (kanske naturligt med tanke på att respondenterna var de som vann i denna process).

VINNOVAs publikationer

Juni 2007

För mer info eller för att se tidigare utgivna publikationer se www.VINNOVA.se

VINNOVA Analys

VA 2007:

- 01 Nanoteknikens innovationssystem
- 02 Användningsdriven utveckling av IT i arbetslivet - Effektivvärdering av tjugo års forskning och utveckling kring arbetslivets användning av IT. *För svensk respektive engelsk kortversion se VA 2007:03 och VA 2007:13*
- 03 Sammanfattning - Användningsdriven utveckling av IT i arbetslivet - Effektivvärdering av tjugo års forskning och utveckling kring arbetslivets användning av IT. *Kortversion av VA 2007:02, för engelsk kortversion se VA 2007:13*
- 04 National and regional cluster profiles - Companies in biotechnology, pharmaceuticals and medical technology in Sweden 2004. *Finns endast som PDF. För svensk version se VA 2005:02*
- 05 Nationella och regionala klusterprofiler - Företag inom fordonsindustrin i Sverige 2007
- 06 Behovsmotiverade forskningsprogram i sektoriella innovationssystem
- 07 Effekter av den svenske trafikksikkerhetsforakningen 1971-2004. *För kortversion på svenska respektive engelska se VA 2007:08 och VA 2007:09*
- 08 Sammanfattning - Effekter av den svenska trafikksikkerhetsforskningen 1971-2004. *Svensk kortversion av VA 2007:07, för engelsk kortversion se VA 2007:09*
- 09 Summary - Effects of Swedish traffic safety research 1971-2004. *Kortversion av VA 2007:10, för kortversion på svenska se VA 2007:07.*
- 10 *Under produktion.* Effects of Swedish traffic safety research 1971-2004. *För kortversion på svenska respektive engelska se VA 2007:08 och VA 2007:09*
- 11 Svenskt deltagande i sjätte ramprogrammet. *Finns endast som PDF*
- 12 The role of Industrial Research Institutes in the National Innovation System
- 13 Summary - User-driven development of IT in working life - Evaluating the effect of research and development on the use of information technology in working life. *Kortversion av VA 2007:02, för svensk kortversion se VA 2007:03*

VA 2006:

- 01 End of an era? Governance of Swedish innovation policy. *För svensk version se VA 2005:07*
- 02 Forskning och utveckling vid små och medelstora företag. *Finns endast som PDF*
- 03 Innovationsinriktad samverkan. *Finns endast som PDF*
- 04 Teknikbaserat nyföretagande i Sverige 1990 - 2003. *Finns endast som PDF*
- 05 Offentligt stöd till universitetens samverkansuppdrag - en internationell kartläggning. *Finns endast som PDF*
- 06 Inkubatorer i Sverige - analys av indikatordimensioner och nyttoeffektivitet. *Finns endast som PDF*

VA 2005:

- 01 Wood Manufacture - the innovation system that beats the system. *För svensk version se VA 2004:02.*
- 02 Nationella och regionala klusterprofiler - Företag inom bioteknik, läkemedel och medicinsk teknik i Sverige 2004. *För engelsk version se VA 2007:04*
- 03 Innovation policies in South Korea and Taiwan. *Finns endast som PDF*
- 04 Effektanalys av nackskadeforskningen vid Chalmers - Sammanfattning. *Kortversion av VA 2004:07, för kortversion på engelska se VA 2005:05*
- 05 Impacts of neck injuries research at Chalmers University of Technology - Summary. *Kortversion av VA 2004:07, för kortversion på svenska se VA 2005:04*
- 06 Forskningsverksamhet inom produktframtagning i Sverige - en ögonblicksbild år 2004
- 07 En lärande innovationspolitik - samordning och samverkan? *För engelsk version se VA 2006:01*
- 08 Svensk trafikksikkerhetsforskning i tätposition - Framträdande forskare och forskningsmiljöer i statligt finansierad trafikksikkerhetsforskning 1949 - 2005

VINNOVA Forum

VFI 2007:

- 01 Universitetet i kunskapsekonomin (*Innovationspolitik i Fokus*)

VINNOVA Information

VI 2007:

- 01 Forska&Väx - Program som främjar forskning, utveckling och innovation hos små och medelstora företag
 - 02 MERA-programmet - Projektkatalog. *För engelsk version se VI 2007:03*
 - 03 The MERA-program - Projects. *För svensk version se VI 2007:02*
 - 04 DYNAMO 2 - Startkonferens & Projektbeskrivningar
 - 05 IT för sjukvård i hemmet - Projektkatalog
 - 06 VINNVÄXT - Ett program som sätter fart på Sverige! *För engelsk version se VI 2007:09*
 - 07 Årsredovisning 2006
 - 08 Het forskning och innovationskraft - VINNOVA 2006. *För engelsk version se VI 2007:10*
 - 09 VINNVÄXT - A programme to get Sweden moving! *För svensk version se VI 2007:06*
 - 10 Red-hot research and innovation power - VINNOVA 2006. *För svensk version se VI 2007:08*
 - 11 Research and innovation for sustainable growth. *För svensk version se VI 2006:20*
 - 12 Projektkatalog - Genusperspektiv på innovationssystem och jämställdhet. Forsknings- & utvecklingsprojekt för hållbar tillväxt
- ### VI 2006:
- 01 VINNOVAs verksamhet inom Transporter. *För engelsk version se VI 2006:07*
 - 02 Årsredovisning 2005
 - 03 Paving the Road. For Transport Innovation and Research
 - 04 Drivkraft för tillväxt. VINNOVA 2005. *För engelsk version se VI 2006:08*
 - 07 VINNOVA's activities within the Transport Sector. *För svensk version se VI 2006:01*
 - 08 A driving Force for Growth. VINNOVA 2005. *För svensk version se VI 2006:04*
 - 09 Komplexa sammansatta produkter - Projektkatalog 2006
 - 10 VINNVINN - Mötesarena för nya affärsmöjligheter och arbetstillfällen
 - 13 VINNOVA's Activities in Biotechnology.

- 14 Arbetslivsutveckling - VINNOVAs satsningar inom arbetslivsområdet
 - 16 Competence Centres in Figures - Kompetenscentrum i siffror
 - 17 E-tjänster i offentlig verksamhet. *För engelsk version se VI 2006:18*
 - 18 E-Services in Public Administration. *För svensk version se VI 2006:17*
 - 19 Effektiv Produktframtagning - Projektkatalog 2006
 - 20 Forskning och innovation för hållbar tillväxt. *För engelsk version se VI 2007:11*
- VI 2005:**
- 02 Årsredovisning 2004
 - 04 DYNAMO -Beskrivningar av de 18 projekt som ingår i programmet
 - 05 Den dubbla vinsten. VINNOVA 2004
 - 08 Swedish research for growth. A VINNOVA magazine
 - 09 Kunskapsbildning och organisering - Ett program för förnyelse och innovation
 - 10 Innovationsprocesser i Norden - Ett program för organisering av utvecklingsarbete med bred medverkan. *Finns endast som PDF*

VINNOVA Policy

VP 2007:

- 01 Innovativa små och medelstora företag - Sveriges framtid. SMF-strategi från VINNOVA
- 02 Forskningsstrategi för miljöteknik - Redovisning av regeringsuppdrag till Formas och VINNOVA

VP 2006:

- 01 På spaning efter innovationssystem. *För engelsk version se VP 2006:02*
- 02 In search of innovation systems. *För svensk version se VP 2006:01*

VP 2005:

- 01 Kunskap för säkerhets skull. Förslag till en nationell strategi för säkerhetsforskning. *För engelsk version se VP 2005:03*
- 02 Strategi för tillväxt - Bioteknik, en livsviktig industri i Sverige
- 03 Knowledge to safeguard security. Proposals for a national strategy for security research. *För svensk version se VP 2005:01*
- 04 Produktionsteknik & Fordonstelematik. Förslag till FoU-program
- 05 VINNOVA's views on the European Commission's proposal for the Seventh Framework Programme on Research & Technological Development 2007 - 2013. Position

paper

VINNOVA Rapport

VR 2007:

- 01 Design of Functional Units for Products by a Total Cost Accounting Approach
- 02 Structural Funds as instrument to promote Innovation - Theories and practices. *Finns endast som PDF*
- 03 Avancerade kollektivtrafiksystem utomlands - mellanformer mellan buss och spårväg. Tillämpningsförutsättningar i Sverige. *Finns endast som PDF*
- 04 VINNVÄXTs avtryck i svenska regioner - Slutrapport. *För engelsk version se VR 2007:06*
- 05 Utvärdering VINNVINN Initiativet
- 06 Effects of VINNVÄXT in Swedish regions - Final report. *För svensk version se VR 2007:04*
- 07 Industry report on exhaust particle measurement - a work within the EMIR1 project. *Finns endast som PDF*
- 08 Swedish innovation journalism fellowships - en utvärdering

VR 2006:

- 01 Det förbisedda jämställdhetsdirektivet. Text- och genusanalys av tre utlysningstexter från VINNOVA
- 02 VINNOVAs FoU-verksamhet ur ett jämställdhetsperspektiv. Yrkesverksamma disputerade kvinnor och män i VINNOVAs verksamhetsområde
- 03 ASCI: Improving the Agricultural Supply Chain - Case Studies in Uppsala Region. *Finns endast som PDF*
- 04 Framtidens e-förvaltning. Scenarier 2016. *För engelsk version se VR 2006:11*
- 05 Elderly Healthcare, Collaboration and ICT - enabling the Benefits of an enabling Technology. *Finns endast som PDF*
- 06 Framtida handel - utveckling inom e-handel med dagligvaror
- 07 Tillväxt stavas med tre T
- 08 Vad hände sen?- Långsiktiga effekter av jämställdhetssatsningar under 1980- och 90-talen
- 09 Optimal System of Subsidization for Local Public Transport. *Finns endast som PDF*
- 10 The Development of Growth oriented high Technology Firms in Sweden. *Finns endast som PDF*
- 11 The Future of eGovernment - Scenarios 2016. *För svensk version se VR 2006:04*
- 12 Om rörlighet - DYNAMO-

programmets seminarium 12 - 13 juni 2006

- 13 IP-telefoni - En studie av den svenska privatmarknaden ur konsument- & operatörsperspektiv
- 14 The Innovation Imperative - Globalization and National Competitiveness. Conference Summary
- 15 Public e-services - A Value Model and Trends Based on a Survey
- 16 Utvärdering av forskningsprogrammet Wood Design And Technology - WDAT

VR 2005:

- 01 Effektivt arbete i processindustrin Hur man gör. Från strategi till genomförande
- 02 Teori och metod för val av indikatorer för inkubatorer. *Finns endast som PDF*
- 03 Informations- och kommunikationsteknik i USA. En översiktsstudie om satsningar och trender inom politik, forskning och näringsliv.
- 04 Information and Communications Technology in Japan. A general overview on the current Japanese initiatives and trends in the area of ICT.
- 05 Information and Communications Technology in China. A general overview of the current Chinese initiatives and trends in the area of ICT.
- 06 Hälsa & lärande. Frågor för hälso- och sjukvårdssystemet
- 07 Samhandling för innovationsledd tillväxt
- 08 Tekniköverföring från landbaserade fordon till mindre fartyg - fas 1. *Finns endast som PDF*
- 09 Nya emissionskrav för dieselmotorer - en katalysator för svensk industri? *Finns endast som PDF*
- 10 Samarbete mellan KTH och kringliggande industriforskningsinstitut - nuläge och utvecklingsmöjligheter
- 11 ICT-based Home Healthcare. *Finns endast som PDF*
- 12 Kompetensutveckling i små och medelstora företag - SMF. En kvalitativ studie av konferensdeltagares utsagor
- 13 The KTH Entrepreneurial Faculty Project
- 14 OLD@HOME Technical Support for Mobile Close Care. Final Report. *Finns endast som PDF*
- 15 Värdeskapande innovationsmiljöer



VINNOVA är en statlig myndighet
med uppgift att främja hållbar tillväxt
genom finansiering av behovsmotiverad forskning
och utveckling av effektiva innovationssystem.

VERKET FÖR INNOVATIONSSYSTEM – SWEDISH GOVERNMENTAL AGENCY FOR INNOVATION SYSTEMS

VINNOVA, SE-101 58 Stockholm, Sweden Besök/Office: Mäster Samuelsgatan 56
Tel: +46 (0)8 473 3000 Fax: +46 (0)8 473 3005
VINNOVA@VINNOVA.se www.VINNOVA.se